

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

Diplomová práce

Veřejný zájem

Autor: Bc. Zdeněk Appl

Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Zdeněk APPL**
Osobní číslo: **R21N0001P**
Studijní program: **N0421A220001 Veřejná správa**
Téma práce: **Veřejný zájem**
Zadávací katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Pojmy
3. Problémy veřejného zájmu
4. Lobbying
5. Korupce
6. Klientelismus
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:
viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

Prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem tuto práci na téma „Veřejný zájem“ zpracoval samostatně a veškeré prameny jsem uvedl tak, jak je pro takovou práci obvyklé.

V Unhošti, únor 2023

.....

Bc. Zdeněk Appl

Poděkování

Touto cestou bych chtěl poděkovat svému vedoucímu diplomové práce panu JUDr. Tomáši Loudovi, CSc., který mi poskytl cenné rady a poznatky. Rovněž bych chtěl poděkovat mému otci Zdeňku Applovi, který mě podporoval v celém průběhu mého studia a při zpracování této práce.

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Vymezení veřejného zájmu.....	10
2.1. Právní dualismus.....	11
2.2. Význam pojmu veřejný zájem.....	12
2.2.1. Pojem veřejný.....	12
2.2.2. Pojem zájem.....	13
3. Historický vývoj veřejného zájmu.....	15
3.1. Územní historický vývoj.....	16
3.2. Historie právního dualismu.....	17
4. Soudní interpretace veřejného zájmu.....	19
4.1. Ústavní nález IV. ÚS 2763/21 aneb veřejný zájem ze zákona.....	19
4.2. Rozsudek Nejvyššího správního soudu 6 As 65/2012 – 161 aneb střet veřejných zájmů.....	21
5. Veřejný zájem v právních předpisech.....	24
5.1. Listina základních práv a svobod.....	24
5.2. Veřejný zájem ve správním řádu.....	25
5.3. Veřejný zájem ve vyvlastňovacím zákoně.....	27
5.4. Veřejný zájem ve stavebním zákoně.....	29
5.5. Veřejný zájem v autorském zákoně.....	31
5.6. Další právní předpisy zahrnující veřejný zájem.....	32
5.6.1. Zákon o vodách a o změně některých zákonů.....	32
5.6.2. Zákon o rybářství.....	33
5.6.3. Zákon o střetu zájmů.....	33
5.6.4. Zákon o ochraně přírody a krajiny.....	35
5.6.5. Lázeňský zákon.....	37
5.6.6. Zákon o elektronických komunikacích.....	38
5.6.7. Zákon o zpracování osobních údajů.....	39
5.6.8. Zákon o svobodném přístupu k informacím.....	40
5.6.9. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.....	40
5.7. Zhodnocení právní úpravy veřejného zájmu.....	43
6. Lobbying, korupce a veřejný zájem.....	44
6.1. Význam pojmu lobbying.....	44
6.2. Historie lobbyingu.....	46
6.2.1. První lobbisté.....	46
6.3. Regulace lobbyingu.....	48
6.3.1. Právní regulace lobbyingu.....	50
6.3.1.1. Kdo je lobbista.....	50
6.3.1.2. Kdo je lobovaný.....	51
6.3.2. Samosprávná regulace lobbyingu.....	51
6.4. Regulace lobbyingu dle expertů.....	52
6.5. Lobbying a korupce.....	53
6.5.1. Význam pojmu korupce.....	54
6.5.2. Nástroje lobbyingu a korupce.....	55
6.5.2.1. Nástroje lobbyingu.....	55
6.5.2.2. Nástroje korupce.....	56
6.5.3. Prevence proti korupci.....	57
7. Omezování svobod ve veřejném zájmu.....	60
7.1. Omezení osobní svobody.....	60
7.2. Omezení svobody projevu.....	62
7.3. Zákaz mučení.....	64

8. Zahraniční pojetí veřejného zájmu.....	67
8.1. Veřejný zájem ve Spojených státech amerických.....	67
8.2. Veřejný zájem ve Spolkové republice Německo.....	67
8.3. Veřejný zájem v Norském království.....	68
8.4. Veřejný zájem ve Švýcarské konfederaci.....	69
8.5. Veřejný zájem v Turecké republice.....	69
9. Závěr.....	71
10. Resumé.....	73
11. Zdroje.....	74
11.1. Literární zdroje.....	74
11.2. Webové zdroje.....	75
11.3. Zákonné zdroje.....	76

1. Úvod

Veřejný zájem je pojem neurčitý, přesněji řečeno neurčitý právní pojem. Z toho plyne, že nemá přesně danou definici a jeho význam se může měnit dle situace. Rovněž je hodně zastoupen v našem právním řádu, ale i v zahraničí. Toto téma úzce souvisí s institutem vyvlastnění a má značný vliv na celé vyvlastňovací řízení. Můžeme tedy konstatovat, že veřejný zájem je stěžejní pojem v procesu vyvlastňování.

Neurčitost a časté užití z tohoto pojmu dělá velmi zajímavé téma, které je ne vždy správně chápáno širokou veřejností. Judikatura tento pojem často objasňuje a tím se veřejný zájem vyvíjí. Právní předpisy tento termín obsahují v různých ustanoveních a odlišně jej užívají. Některé veřejný zájem zmiňují v souvislosti s ochranou základních práv, některé jako zdůvodnění. I proto je důležité chápat, co se pod pojmem veřejný zájem skrývá.

Téma veřejný zájem je nyní nedílnou součástí naší právní kultury a je nezbytné odlišit tento termín od zájmů soukromých. To se může zdát jako snadné, ale existují případy, kdy to není zcela zřejmé. Proto bychom měli znát pomyslnou hranici mezi soukromými a veřejnými zájmy. A to i v případech, kdy jsou v kolizi dva zájmy veřejné.

V jednotlivých kapitolách vysvětlíme, co je veřejný zájem, jak jej pojmají soudy a kde hraje důležitou roli v právních předpisech. Pro ucelenou představu zmíníme historický kontext tohoto pojmu a jeho vývoj. Část této práce věnujeme i lobbingu, jelikož se bezprostředně dotýká tématu této práce. Rovněž krátce popíšeme historický vývoj lobbingu a kriticky jej srovnáme s praktikami korupce. Pokusíme se vykreslit lobbing v reálném světle, abychom ho zbavili negativního významu, který ve vnímání široké veřejnosti stále přetrvává.

Dále se zaměříme na omezení základních svobod ve veřejném zájmu. Uvedeme několik základních svobod, které jsou v určitých případech potlačeny právě z důvodu veřejného zájmu. K tomu nám poslouží několik článků z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jež tyto svobody garantuje.

V poslední kapitole poukážeme na to, jak ostatní státy vnímají veřejný zájem. Pokusíme se vyzdvihnout ty státy, které pojímají veřejný zájem různě, abychom si mohli dobře demonstrovat zahraniční pojetí tohoto termínu.

Cílem této práce je srozumitelně popsat pojem veřejný zájem a termíny s ním spojené. Tato práce se bude snažit vysvětlit tento pojem takovým způsobem, aby i čtenář s nulovým povědomím o tomto tématu pochopil jeho problematiku.

2. Vymezení veřejného zájmu

Pojem veřejný zájem je bezpochyby opředený mnoha tezemi, které více či méně vytváří pohled na to, jak se na tento pojem máme dívat. Samostatných definic jsou desítky, některé jsou zdařilé, některé méně. Můžeme se setkat s různými metodami, které se snaží veřejný zájem uchopit a vysvětlit. Mnoho autorů z různých oborů má na veřejný zájem trochu jiný pohled, už jen z toho důvodu, že každý obor se setkává s veřejným zájmem v jiné situaci.

Na čem se pravděpodobně shodne širší zastoupení autorů, je, že veřejný zájem patří mezi takzvané neurčité právní pojmy. Můžeme zmínit například rozsudek Nejvyššího správního soudu, který neurčité právní pojmy definuje takto: *„Neurčité právní pojmy zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze úspěšně zcela přesně právně definovat. Jejich obsah a rozsah se může měnit, často bývá podmíněn časem a místem aplikace normy. Zákonodárce tak vytváří správnímu orgánu prostor, aby posoudil, zda konkrétní případ patří do rozsahu neurčitého pojmu či nikoli.“*¹ Z toho bychom měli pochopit, proč nejsou neurčité právní pojmy blíže definované, jako tomu bylo v minulosti. Můžeme je tedy chápat tak, že tyto pojmy dávají správním orgánům určité možnosti rozsahu. S touto problematikou úzce souvisí institut správního uvážení, ačkoliv se liší. V případě správního uvážení se jedná o nástroj správního orgánu vybírat z několika možných řešení.

Především si musíme objasnit, v jakých oblastech práva se veřejný zájem bude pohybovat. Pro pochopení je tedy zcela nezbytné, abychom právo rozdělili na soukromé a veřejné. Nesmíme je na základě tohoto rozdělení vnímat jako dvě neslučitelná odvětví, nýbrž jako oblasti, které se mezi sebou mohou střetávat nebo se místy prolínat.

1 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23.10.2003, č.j. 2 As 11/2003 - 164

2.1. Právní dualismus

Právní dualismus není záležitost moderní doby, nýbrž rozdělení, které znali již římsí právníci. Toto rozdělení je pro nás důležité a patří k jedné z mnoha zásadních myšlenek. Právní dualismus tedy přetrval od dob, kdy právo vykládal Ulpianus, až do dnešních právních systémů. Fakt, že toto rozdělení funguje téměř dva tisíce let, je sám o sobě úžasný, ale rovněž dokazuje, že právní dualismus bude neodmyslitelnou součástí našeho práva i nadále.²

Celý koncept právního dualismu byl vytvářen několika teoriemi. Mezi nejzásadnější patří základní tři:

- teorie zájmová,
- teorie mocenská,
- teorie organická.

Zájmová teorie, jak již název napovídá, se zaměřuje na sledovaný zájem. Zda daná situace spadá pod právo soukromé nebo veřejné, určuje podle toho, o jaký zájem se jedná. Převažuje-li soukromý zájem, jedná se právo soukromé a naopak. Toto rozdělení je ovšem velmi strohé a může sloužit spíše jako pomocné.

Teorie mocenská, někdy označovaná jako subordinační, je o něco komplikovanější, na rozdíl od teorie zájmové. Tato teorie právní dualismus rozděluje z pohledu autority. Pokud se v právním vztahu vyskytuje subjekt, který je jinému subjektu nadřazený, jedná se o právo veřejné. V případě, že si jsou subjekty rovny, mluvíme o právu soukromém. Jako nadřazený subjekt si můžeme představit orgán veřejné moci, který má právo měnit, rušit nebo zakládat nová práva a povinnosti subjektu druhému.

² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 2. Praha: C. H. Beck, 2021, 536 s. ISBN 978-80-7400-820-7.

Poslední a asi nejlépe vystihující právní dualismus je teorie organická. V odborné literatuře je tato teorie vylíčena takto: „Podle této teorie je pro dělení veřejného a soukromého práva rozhodující, zda se právní subjekt ocitá v právním vztahu z důvodu svého „členství“ ke státu nebo jinému veřejnému subjektu, což je typické pro veřejnoprávní vztahy, nebo nikoliv.“³

Je tedy nutné vnímat právní dualismus jako jedno z prvotních rozdělení v našem právním řádu. Ačkoliv nejsme schopni přesně vymežit množiny práva veřejného a soukromého, je nutné vědět, kdy se pohybujeme v jaké kategorii. I když můžeme říci, že do veřejného práva patří právo ústavní a správní, existují situace, které svojí podstatou naplňují jak část práva veřejného, tak soukromého. Asi nejznámějším případem střetu veřejného a soukromého práva jsou veřejné smlouvy nebo kompetenční spory.

2.2. Význam pojmu veřejný zájem

Již víme, v jaké oblasti se budeme v této práci pohybovat, nicméně musíme v široké celistvosti pochopit pojem veřejný zájem. Pro zjištění prapůvodu a smyslu slov nám poslouží lingvistika. Obrátíme se na slovník spisovné češtiny a jednoznačně vymežíme, co se pod jednotlivými pojmy skrývá.

2.2.1. Pojem veřejný

Ačkoliv se může zdát zavádějící vymežit pojmy „veřejný“ a „zájem“ odděleně, podkryje to skutečný význam sousloví „veřejný zájem“. Slovník u slova „veřejný“ uvádí čtyři významy, a to:

- dějící se, konaný za účasti širšího obecnstva,
- určený, sloužící všem,
- ve veřejnosti rozšířený, známý,

3 KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 2. Praha: C. H. Beck, 2021, 536 s. ISBN 978-80-7400-820-7.

- týkající se života společnosti, organizované činnosti nějakého celku, státu, obce apod.⁴

Při bližším zkoumání významu zjistíme, že všechny čtyři pojmy užívají slova jako obecnstva, všem, veřejnosti, společnosti. Z toho bychom měli nabýt dojmu, že pojem veřejný bude spojen se společností a širším okruhem adresátů. Ovšem pro naše účely je nejpřesnější užití právě ve čtvrtém bodě, který se týká státu a obce. Do jisté míry je i druhý bod směřován k našemu účelu, ale odpovídal by více k veřejnému prostoru.

2.2.2. Pojem zájem

Jak tomu bylo i v minulém případě, i zde se objevuje několik možností, jak termín „zájem“ chápat. V tuto chvíli se nám začnou vytvářet první představy o tom, co je v pravém slova smyslu „veřejný zájem“. I u slova „zájem“ máme čtyři možná vysvětlení, která zní:

- soustředěná pozornost a účast věnovaná někomu, něčemu,
- prospěch; užitek,
- záliba; náklonnost; obliba,
- věc, záležitost, cíl pozornosti, záliby, usilování.⁵

Pokud pomineme třetí bod, jsou všechny body ve shodě s námi hledaným významem. Slova jako pozornost, prospěch, usilování, záležitost jsou ta, která mimořádně dobře korespondují s těmi vybranými výše. Pokud se námi vybraná slova ze slovníku pokusíme poskládat, ideálně vytváří to, co bychom si pod termínem „veřejný zájem“ měli představit. Složíme-li vybrané pojmy z podkapitoly „Pojem veřejný“ a podkapitoly „Pojem zájem“, vzniknou tato sousloví: pozornost obecnstva, prospěch všem, usilování veřejnosti, společenské záležitosti. Slovník

4 Veřejný - Slovník současné češtiny | Lingea s.r.o. . *Nechybujte | Portál o českém jazyce | Lingea s.r.o.* [online]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/ve%C5%99ejn%C3%BD?>

5 Zájem - Slovník současné češtiny | Lingea s.r.o. . *Nechybujte | Portál o českém jazyce | Lingea s.r.o.* [online]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/z%C3%A1jem?>

současné češtiny nám zde posloužil jako jednoduchý výklad pojmů a jednoduše jsme z něj mohli vyčíst, co značí veřejný zájem, který je jedním z mnoha neurčitých právních pojmů. Ačkoliv se jedná pouze o vysvětlení na základně slovníku češtiny, pro obecnou představu a jako základ pro další zkoumání postačil. Nesmíme však opomenout, že zájem je pohnutkou jednotlivce. Na tuto skutečnost musíme brát zvláštní zřetel v případě posuzování veřejného zájmu, neboť by mohlo docházet k zaměňování za zájem státní.⁶

6 KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1.

3. Historický vývoj veřejného zájmu

Historie veřejného zájmu je ovlivněna dlouhým vývojem, kterým si společnost musela projít. Zvyklosti, zkušenosti a obyčeje se časem přetvářely v právní normy, které jsou součástí právního řádu. Tento vývoj bude do jisté míry podobný, ovšem každý stát v novodobých dějinách si pojem veřejný zájem ukotvil po svém. Jelikož prapůvod práva budeme hledat v antickém Římě, případně Řecku, můžeme konstatovat, že většina právních systémů kontinentálního typu má původ zde.

Dalším mezníkem, který formuje veřejný zájem, jak ho známe dnes, je období Rakouska-Uherska za vlády Františka Josefa I. Za jeho panování přišel zlomový ústavní zákon z října 1867. Ten vymezil některá občanská práva a ukotvil jejich ochranu před zásahem státu.⁷

Další významný posun nastal až o více než 50 let později. Po rozvratu Rakouska-Uherska vznikla první republika, která sice převzala velkou část legislativy právě od svého předchůdce, ale častěji používala tento pojem, a to nejen ve vztahu k vyvlastnění. Setkat jsme se mohli s formulací jako „*uložení povinnosti ve veřejném zájmu*“ a „*hájit veřejný zájem*“.

Nepříliš opěvovanou kapitolou moderních dějin je bezesporu druhá světová válka. Můžeme podotknout, že po každé válce přichází značný technologický posun, právo je naopak do jisté míry pozastaveno. V případě vývoje práva na našem území to bylo snad markantnější než v jiných evropských státech. Ačkoliv institut veřejného zájmu již existoval a byl součástí tehdejší legislativy, ztrácel svoji charakteristiku. Veřejný zájem se začal přibližovat zájmu státnímu. Tedy co je dobré pro stát, je ve veřejném zájmu. Od tohoto výkladu se značná část Evropy odklonila, což ovšem nebyl případ tehdejšího

⁷ KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1.

Československa. Po roce 1948 se veřejný zájem začal objevovat hojně. Ne však v pojetí, v jakém ho známe dnes. Totalitní režim, který u nás trval přes 40 let, si veřejný zájem vykládal právě jako zájem státní. To se samozřejmě muselo promítnout do celého vývoje tohoto institutu.⁸

3.1. Územní historický vývoj

Jak již bylo dříve nastíněno, ačkoliv evropské státy vycházely z dosti podobných pramenů, každý si institut veřejného zájmu vykládá po svém. Příčinou je územní aspekt. Území, kde se společnost vyvíjela, je vždy hlavním důvodem, proč dané poměry vypadají v dnešní době právě tak, jak vypadají. Jelikož i vývoj samotného státu je založen na jeho územních podmínkách, i legislativa bude nést tyto prvky. Veřejný zájem, patřící mezi pojmy velmi špatně definovatelné a se značným filozofickým přesahem, je právě územím ovlivněn do vysoké míry.

Územím však nemyslíme jen vymezení hranic státu, ale i regionů. Veřejný zájem se bude jednoznačně lišit podle toho, v jakém regionu se nacházíme. Na to mají vliv místní tradice, které bychom těžko charakterizovali pro celý stát jednotně. V obcích najdeme i subjekty, jež mohou veřejný zájem ovlivňovat skrze své působení v obci. Můžeme uvést obecní spolky, podnikatele nebo vedení obce.⁹

Veřejný zájem se tedy mění na základně mnoha kritérií. Čím menší bude námi sledované území, tím konkrétnější bude i veřejný zájem. Prošel dlouhým vývojem, který jej utvářel do dnešní podoby a který se dnes podílí na hledání práva.

8 KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1.

9 MALÝ, Ivan. *Problémy definování a prosazování veřejného zájmu: Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie*. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Sborník prací Ekonomicko-správní fakulty. ISBN 80-210-2236-1.

3.2. Historie právního dualismu

Hovořit o historickém vývoji jednoho právního institutu není možné bez skromného náhledu do tehdejších právních principů a myšlenek. Vyvarujeme se tím nepochopení kontextu, který je důležitý pro širší chápání samotného veřejného zájmu. Nahlédneme-li do právní historie prostředí, kde se veřejný zájem tvořil a postupně vyvíjel, snáze pochopíme jeho dnešní postavení v právním řádu. Právo veřejné a soukromé nebylo vždy vnímáno tak, jak ho vnímá akademická obec dnes. Římský právník *Domitius Ulpianus* vnímal právo soukromé jako ochranu jednotlivce a jeho zájmů, oproti tomu právo veřejné jako cílené na činnost státu a stát samotný. Tato teorie zůstala dodnes, ačkoliv je značně nepřesná a povrchní. Musíme ovšem podotknout, že ani dnes nejsme schopni přesně vymezit tyto právní pojmy. Zajímavý je potom fakt, že v Evropě v době feudalismu nebylo právo soukromé a veřejné diferencováno.¹⁰

Římské právo se ve středověku téměř vytratilo. Určitý zvrat způsobily středověké školy, které postupně obnovovaly povědomí o římském právu a jeho pojetí. Vyzdvihnout bychom měli především Boloňskou univerzitu, jež se svým postavením lišila od jiných vysokých škol té doby. Boloňská univerzita zastávala spíše světské postavení, což v té době bylo velmi neobvyklé, jelikož vysoké školy byly úzce spjaté s církví a církevními hodnotami. Středověké školy měly obecně značný vliv na vývoj práva v Evropě, čímž daly vzniknout dalším historickým událostem.¹¹

Další historické události formující veřejné a soukromé právo spadají do dob Rakouské monarchie, která dala vzniknout „*Obecnému zákoníku občanskému*“, lépe známého zkratkou ABGB. Tento zákoník platil od roku 1811 až do roku 1950, přežil konec Rakouského císařství, Rakousko-Uherskou

10 URFUS, Valentin. *Historické základy novodobého práva soukromého: Římskoprávní dědictví a soukromé práva kontinentální Evropy*. 2. Praha: C. H. Beck, 2001, 131 s. ISBN 80-7179-504-6.

11 KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1.

monarchii a první republiku, a to díky novelizacím, jimiž prošel. To mohl zapříčinit i fakt, že zákoník bral v úvahu existenci přirozeného práva.

4. Soudní interpretace veřejného zájmu

Pojmenování a vymezení neurčitého právního pojmu bývá zpravidla velmi složité, avšak skrze soudní interpretaci jsou nám tyto pojmy o něco bližší. Interpretovat právo můžeme několika způsoby a metodami, díky čemuž jsme schopni objasnit obsah a smysl právních norem. V rozsudcích soudů můžeme najít skutečnosti, které nás mohou přivést k tomu, jak onen soud přistoupil k výkladu určitého pojmu. Proto se v této kapitole zaměříme na to, jak Ústavní soud a Nejvyšší správní soud ve své judikatuře podkryly veřejný zájem. Měli bychom zdůraznit, že veřejný zájem hraje zásadní roli v řízení o vyvlastnění. Tudiž tento typ řízení často bývá napadán před soudem. Tato skutečnost je zapříčiněna hlavně výstavbou ve veřejném zájmu, především komunikacemi.¹²

4.1. Ústavní nález IV. ÚS 2763/21 aneb veřejný zájem ze zákona

Prvním případem je nález Ústavního soudu IV. ÚS 2763/21, který se věnuje problematice vyvlastnění v podobě věcného břemene. V obci Přepere na Turnovsku společnost ČEZ Distribuce, a. s., vstoupila do vyvlastňovacího řízení v pozici vyvlastnítele z důvodu výstavby stožárů pro elektrické vedení na pozemku vyvlastňovaného M.K. Vyvlastňovací úřad v Turnově rozhodl o uvalení věcného břemene na daný pozemek ve prospěch společnosti ČEZ Distribuce, a. s. Zároveň byla vyvlastňovanému vypočtena náhrada ve výši 9 tisíc korun a stanovena lhůta pro zahájení účelu vyvlastnění.¹³

Vyvlastňovaný věc předložil krajskému úřadu, který pouze změnil výši náhrady, a to na 10 tisíc korun. Byla předložena žaloba vůči rozhodnutí krajského úřadu Krajskému soudu v Hradci Králové, ten ji ovšem zamítl. Totéž se opakovalo

¹² GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-838-9.

¹³ Nález Ústavního soudu IV. ÚS 2763/21 ze dne 30. 8. 2022

před Nejvyšším správním soudem, který žalobu rovněž zamítl, jelikož veřejný zájem v této věci vychází přímo ze zákona¹⁴, a nemusí tak být dokazován. Nicméně Nejvyšší správní soud uvedl hypotézu, že kdyby stavba nebyla realizována může to vážně narušit životní standard místních obyvatel. Následně věc předstoupila před Ústavní soud skrze kasační stížnost, kde žalobce napadá výklad Nejvyššího správního soudu a postrádá rozbor veřejného zájmu s jeho zájmy individuálními. Ústavní soud zamítl ústavní stížnost a odůvodnil to takto: *„Ústavní soud shledává, že právní názor, že v některých případech nemusí být veřejný zájem prokazován, neboť skutečnost, že určitá činnost je uskutečňována ve veřejném zájmu, vyplývá přímo z právního předpisu, je i v doktríně vcelku hojně diskutován, přičemž však převládá takový právní výklad předmětných ustanovení, že není nutné veřejný zájem ve vyvlastňovacím řízení prokazovat.“*¹⁵

Právě v tomto případě nálezu Ústavního soudu hrála interpretace práva zásadní roli. Ačkoliv správní úřady ani soudy nepochybily, Ústavní soud si byl vědom, že tato problematika hýbe odbornou veřejností. Hlavní úskalí nastalo, když vyvlastňovaný nabyl dojmu, že jeho individuální zájmy nebyly porovnány s veřejným zájmem a rovněž nebyl veřejný zájem dostatečně prokázán. Přičemž energetický zákon obsahuje znění: *„Stavby sloužící pro činnosti podle věty první a stavby s nimi související jsou zřizovány a provozovány ve veřejném zájmu.“*¹⁶ Tudíž Ústavní soud uznal, že se jedná o hluboce diskutované téma, nýbrž vykládán je především touto zmíněnou cestou.

14 Zákon č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů.

15 Nález Ústavního soudu IV. ÚS 2763/21 ze dne 30. 8. 2022

16 Zákon č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů.

4.2. Rozsudek Nejvyššího správního soudu 6 As 65/2012 – 161 aneb střet veřejných zájmů

Nejvyšší správní soud se v této věci zaobírá tím, jestli byly dostatečně vymezeny podmínky, kdy je možné udělit výjimku ze zákazu rušit a poškozovat živočichy užívaná sídla. Neméně podstatné záležitosti se soud věnuje ohledně toho, jestli je veřejný zájem navýšení bytové kapacity větší než veřejný zájem ochrany živočichů a jejich stanovišť.

Tento soudní spor vznikl na základně rozhodnutí Ministerstva životního prostředí, které udělilo výjimku společnosti Skanska, a. s., ze zákazu rušit a poškozovat živočichy užívaná sídla. V důsledku toho mohla společnost Skanska, a. s., vybudovat stavbu, která měla řešit nedostatečnou bytovou situaci na Jižním Městě v Praze. Tuto výjimku společnost potřebovala z důvodu, že se zde vyskytovala chráněná oblast, kde se vykytovaly kriticky ohrožené druhy. Mezi ně patřili například slepýš křehký, skokan skřehotavý nebo ledňáček říční. Občanské sdružení Hezké Jižní Město podalo proti tomuto rozhodnutí odvolání. To však bylo Ministerstvem životního prostředí zamítnuto.¹⁷

Občanské sdružení Hezké Jižní Město podalo žalobu vůči druhoinstančnímu rozhodnutí, která se tímto dostala před Městský soud v Praze. Městský soud toto rozhodnutí zrušil na základě toho, že žalovaný musí pro udělení výjimky naplnit podmínky, pro které veřejný zájem tkví značnou naléhavostí a není možné jej realizovat jiným způsobem. Taktéž musí být zajištěn příznivý stav populace zmíněných živočichů.

Dalším krokem žalovaného byla kasační stížnost. V této stížnosti žalovaný uvádí: *„Zájem na nové bytové výstavbě lze chápat jako veřejný zájem na uspokojování bytových potřeb stávajících i budoucích obyvatel Prahy, a tedy jako*

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 6 As 65/2012 – 161 ze dne 10. 5. 2013

*ostatní naléhavý důvod s výrazně převažujícím veřejným zájmem sociálním. Není přitom podstatné, resp. zákon v tomto smyslu nerozlišuje, zda bytovou výstavbu provádí obec či soukromý investor.*¹⁸ Žalovaný dále pokračuje argumentací ohledně zvelebení pozemků, které by tak pozbyly náletové křoviny a zkvalitnily hospodaření s vodami.

Dále tvrdí, že by se zde ohrožené druhy nadále vyskytovaly a byla by jim zřízena stanoviště nová. Vyjádření žalobce k obsahu kasační stížnosti však dokazovalo opak toho, co tvrdil žalovaný. Žalobce uvedl, že nové stanoviště, jež by se mělo nacházet v bezprostřední blízkosti zástavby, by mělo za následek úhyn chráněných živočichů. Úhyn by byl údajně zapříčiněn hlavně pohybem lidí, psů a automobilů. Dále žalobce uvádí, že se jedná o velmi významnou lokalitu, která v Praze nemá obdoby.

Nejvyšší správní soud se zaobíral především tím, jestli je možné udělit výjimku z ochrany živočichů a jejich stanovišť z důvodu jiného veřejného zájmu. Sám soud konstatuje, že existují situace, kdy není možné rozhodnout ve prospěch všech veřejných zájmů, které jsou mezi sebou ve střetu. Jedním ze stěžejních bodů byla interpretace soudu, jenž cituje publikaci J. Vedrala, a to: *„úkolem správních orgánů je při aplikaci zákonů, které jednotlivé veřejné zájmy definují, v jednotlivých případech takto obecně formulované veřejné zájmy konkretizovat*¹⁹. Soud dále vyhodnotil, že veřejný zájem ochrany živočichů a jejich stanovišť přesahuje veřejný zájem navýšení bytové kapacity, jelikož výjimka byla udělena společnosti, u které je pravděpodobnost, že maximalizuje svůj zisk na úkor životního prostředí.

18 Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 6 As 65/2012 – 161 ze dne 10. 5. 2013

19 VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2012. ISBN 978-80-7273-166-4.

V rozsudku Nejvyššího správního soudu najdeme popis situace, jak by měl správní úřad postupovat při střetu dvou nebo více veřejných zájmů. Především uvádí skutečnost že: *„zásah do žádného z obou chráněných veřejných zájmů nesmí svými negativními důsledky přesahovat pozitiva.“*²⁰ Závěrem soud uvedl, že rozsudek městského soudu je zákonný.

²⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 6 As 65/2012 – 161 ze dne 10. 5. 2013

5. Veřejný zájem v právních předpisech

Institut veřejného zájmu je v našem právní řádu hojně užíván. Pozbývá tedy smyslu, abychom jej hledali v každém prvním předpise, který se o veřejném zájmu pouze stručně zmiňuje. Popíšeme takové právní předpisy, jež s tímto pojmem pracují více. Důležitost veřejného zájmu můžeme vnímat už z toho důvodu, že se vyskytuje v Listině základních práv a svobod.

5.1. Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod (dále jen Listina) je jedním z nejdůležitějších právních předpisů v našem právním řádu. Základní práva, politická práva, práva národnostních a etických menšin, hospodářská, sociální, kulturní práva nebo právo na soudní ochranu, to všechno upravuje a garantuje Listina. Není sporu, že se jedná o stěžejní předpis vytvářející prostředí, ve kterém se jako společnost můžeme pohybovat a pociťovat určitou stabilitu a bezpečí. Pokud se podíváme do Listiny blíže, zjistíme, že pracuje s pojmy, které sama nespécifikuje a nechává je na zákonodárcích. Ti mají následně moc tyto pojmy blíže určit, ačkoliv je v určitých případech účelnější, aby tyto pojmy zůstaly spíše obecnějšího rázu. Což je právě případ veřejného zájmu.

Listina se o veřejném zájmu zmiňuje v článku 11, odstavci 2 a 4. Odstavec 2 se zabývá majetkem, který je nezbytný k fungování státu a rozmachu hospodářství. Což je především majetek, který by měl být ve vlastnictví státu, obcí či právnických osob, z důvodu veřejného zájmu. V následujícím odstavci Listina použila pojem „obecný zájem“ jakožto zájem chráněný zákonem. Tento pojem byl zmíněn v souvislosti s tím, že vlastnické právo nesmí být prostředkem k vyvolání újmy někomu jinému a zároveň s ním nesmí být nakládáno způsobem porušujícím zákonem chráněné obecné zájmy.²¹ Užití toho pojmu můžeme vysvětlit tak, že obecný zájem zde zastupuje jak zájem veřejný, tak zájem soukromý.

²¹ Listina základních práv a svobod č. 2/1993 článek 11. odstavec 3.

V odstavci čtvrtém je veřejný zájem použitý v souvislosti s vyvlastněním, a to následně: „*Vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.*“²² Je pozoruhodné, že Listina základních práv a svobod zmiňuje institut, který vlastnické právo odebírá či omezuje. Na druhou stranu bychom měli dobře porozumět důvodu, proč se zde vyskytuje. Tím, že vyvlastnění musí být ve veřejném zájmu, dle zákona a za náhradu, chrání vyvlastňovaného od újmy. Avšak vznikaly zde mezi lety 2010-2015 problémy, zapříčiněné zákonem o vyvlastnění z roku 2006, jelikož po čase se náhrada stala neúměrnou vůči vyvlastněnému majetku.

5.2. Veřejný zájem ve správním řádu.

Veřejný zájem je v zákoně 500/2004, tedy správním řádu, hojně zastoupen. Je to hlavně z důvodu, že správní řád je právní předpis, na který se často odkazuje. Pokud by správní řád neužíval neurčitých právních pojmů, mohlo by docházet ke kolizím a oblast správního práva by se tak mohla začít stávat zkosnatělou a málo flexibilní. Tudíž je užití těchto pojmů zcela na svém místě.

Správní řád zmiňuje veřejný zájem hned několikrát, a proto si ukážeme několik případů, kdy se tak děje a proč. Prvním příkladem je § 2 odst. 4, který uvádí skutečnost, kdy správní orgán své řešení přijímá ve veřejném zájmu.²³ Tento odstavec zabezpečuje, aby veřejná správa, respektive správní orgány, činily svá rozhodnutí takovým způsobem, aby nedocházelo k narušování veřejného zájmu. Ačkoliv v praxi najdeme zástupy případů, kdy tak rozhodnuto nebylo a soudy to následně uznaly. Často se nejedná o záměr, ale pouze o nekvalitní posouzení veřejného zájmu, případně nešikovného správního uvážení.

²² Listina základních práv a svobod č. 2/1993 článek 11. odstavec 3.

²³ Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád § 2 odstavec 4.

Další zmínkou o veřejném zájmu je § 38, který se zabývá nahlížením do spisu. V jeho druhém odstavci najdeme odůvodnění, kdy můžeme umožnit nahlédnout do spisu jiné osobě, jež není účastníkem, zástupcem účastníka ani podpůrcem účastníka. Tyto osoby pak mohou nahlížet do spisu, kromě jiného, po prokázání veřejného zájmu.²⁴ Zde může nastat několik možných úskalí. Nejprve sama osoba musí prokázat, že nahlédnutí do spisu je ve veřejném zájmu. Správní orgán následně posoudí, zda tomu tak je. Avšak spis může obsahovat takové informace, které spadají pod povinnost mlčenlivosti. Správní orgán se tedy ocitá v situaci, kdy proti sobě stojí dva veřejné zájmy. V odborné literatuře je na tuto situaci nahlíženo různě. Například autor Pavel Černý nahlédnutí jinou osobou do spisu obsahujícího informace, které spadají pod povinnost mlčenlivosti, za ochranu veřejného zájmu ze strany správního orgánu nepovažuje.²⁵

Následující je § 50, ukládající správnímu orgánu povinnost shromáždit veškeré možné podklady pro vydání rozhodnutí. Veřejný zájem zde najdeme v odstavci 3, který správnímu orgánu ukládá zajištění veškerých okolností, jež jsou validní v ochraně veřejného zájmu. Zároveň je správnímu orgánu uložena povinnost zjistit veškeré rozhodné okolnosti, a to tímto způsobem: „*V řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena.*“²⁶ Toto ustanovení je poměrně důležité už jenom tím, že správní úřad si nemůže vybírat, které okolnosti bude zjišťovat, což koresponduje s první větou tohoto ustanovení, jež zmiňuje veřejný zájem.

24 Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád § 38 odstavec 2.

25 ČERNÝ, Pavel. *Průvodce novým správním řádem: s podrobným výkladem a vzory podání*. 1. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1600-8.

26 Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád § 50 odstavec 3.

Veřejný zájem není obsažen ve správním řádu pouze ve výše zmíněných případech. Je jím de facto protkán a hojně s ním pracuje. Za zmínku by stály poslední dva případy, které se odehrávají přímo v řízení před správním orgánem. Prvním z nich je přerušování řízení, kdy správní orgán může přerušit řízení z moci úřední, jestliže to není v rozporu s veřejným zájmem. Toto přerušování je však možné pouze v případě, že s tím účastníci řízení souhlasí. V druhém případě se jedná o účinky odvolání, tedy § 85. Toto ustanovení odstavce 2 písmene a) tvrdí, že „*Správní orgán může odkladný účinek odvolání vyloučit, jestliže to naléhavě vyžaduje veřejný zájem*“²⁷

Správní řád, jak již jeho název napovídá, se s veřejným zájmem setkává hlavně v případech správního řízení. Je tedy nezbytné podotknout skutečnost, že správní řád vkládá do činnosti veřejné správy aspekt, který ovlivňuje celé fungování veřejné správy směrem k zajištění veřejného zájmu. Ačkoliv existují zákony užívající institut veřejného zájmu o mnoho více, správní řád jej promítl do roviny, kde se setkávají subjekty mající mezi sebou vztah nadřazenosti a podřízenosti. Z tohoto úhlu pohledu vidíme, že absence veřejného zájmu je nemyslitelná.

5.3. Veřejný zájem ve vyvlastňovacím zákoně

Rozhodně můžeme říci, že není zákona, který by institutu veřejného zájmu využíval více. Vyvlastnění totiž není bez obhájení veřejného zájmu možné. Zákon sám stanovuje: „*Vyvlastnění je přípustné jen pro účel vyvlastnění stanovený zvláštním zákonem a jen jestliže veřejný zájem na dosažení tohoto účelu převažuje nad zachováním dosavadních práv vyvlastňovaného.*“²⁸

Kdy přesně tento zákon zmiňuje veřejný zájem, je tedy irelevantní. Zaměříme se především na to, o čem tento zákon hovoří, a vysvětlíme si, jak

27 Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád § 85 odstavec 2 písmene a).

28 Zákon č. 184/2006 Sb. o vyvlastnění § 3 odstavec 1

s tímto neurčitým právním pojmem nakládá. Vyvlastnění má v základě dvě podoby. Jednou je odnětí a druhou omezení vlastnického práva. V praxi se daleko častěji setkáme s druhou variantou. Vyvlastnění probíhá dle zákona, za náhradu a proti vůli vlastníka. To jsou tři základní aspekty charakteristické pro celé vyvlastňovací řízení. Vyvlastnění tedy končí přenesením vlastnického práva z jedné osoby na druhou anebo omezením vlastnického práva v podobě věcného břemene.

Jako veřejný zájem je potřeba vnímat i taková ustanovení, která se o veřejném zájmu přímo nezmiňují. Jedním takovým je § 4 odstavec 1. Uvádí skutečnost, že vyvlastnění je možné pouze v takovém rozsahu, který je nezbytný k dosažení účelu.²⁹ Tudíž chrání vlastnické právo vyvlastňovaného před nadbytečným užitím tohoto institutu, případně uvalení věcného břemene, před úplným odnětím vlastnického práva. Je tedy nesporné, že střízlivé užívání vyvlastnění je veřejným zájmem.

Ani zde nenajdeme definici veřejného zájmu, ačkoliv je pro tento zákon stěžejním. Avšak je zde dobře patrné, co je veřejným zájmem myšleno. Ustanovení jako „*Vyvlastnění je přípustné jen pro účel vyvlastnění...*“³⁰, „*Vyvlastnění je přípustné, pokud se vyvlastniteli nepodařilo ve lhůtě 90 dnů uzavřít smlouvu o získání práv...*“³¹ nebo „*Právo nájmu bytu, nebytového prostoru, stavby nebo pozemku vyvlastněním nezaniká.*“³² jsou právě ta, která chrání veřejný zájem. V poslední citaci můžeme vidět, že zákon o vyvlastnění nechrání jen práva vyvlastňovaného, ale i práva třetích osob, jež mohou být vyvlastněním dotčena.

29 Zákon č. 184/2006 Sb. o vyvlastnění § 4 odstavec 1

30 Zákon č. 184/2006 Sb. o vyvlastnění § 3 odstavec 1

31 Zákon č. 184/2006 Sb. o vyvlastnění § 5 odstavec 1

32 Zákon č. 184/2006 Sb. o vyvlastnění § 7 odstavec 1

5.4. Veřejný zájem ve stavebním zákoně

V době tvoření této práce je v účinnosti zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, jinak stavební zákon. Tudiž musíme vycházet z platné legislativy, ačkoliv od 1.7.2023 vstupuje v účinnost zákon č. 283/2021 Sb., který můžeme nazvat novým stavebním zákonem. Nicméně můžeme nahlédnout do stávajícího znění nového stavebního zákona, abychom se podívali, proč sklízí tak silnou kritiku od různých komor, právníků nebo odborné veřejnosti.

Stávající stavební zákon je provázán s mnoha dalšími prvními předpisy. Pro náš účel můžeme zmínit předpisy jako zákon o státní památkové péči, krizový zákon nebo vodní zákon. V části páté, hlavě čtvrté najdeme asi nejvýznamnější část, co se týče veřejného zájmu. Tato část nese název „*Ochrana veřejných zájmů a součinnost správních orgánů*“. Dozvídáme se, co jsou podle stavebního zákona veřejné zájmy a jakým způsobem je hodlá chránit. Stavební zákon zde především řeší stavby, které mohou být zřizovány v případě nouze. Rovněž pokládá za důležitou součinnost správních orgánů a v případě nouze jim dává větší benevolenci vůči majitelům staveb. Opačně tomu je v případě archeologických nálezů, kdy stavebníkovi nařizuje okamžitě přerušit činnost na staveništi.³³

V § 175 je rozebírán veřejný zájem v podobě ochrany a bezpečnosti státu. V tomto ustanovení si Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany mohou v případech zajištění obrany státu umístit stavbu. Tuto skutečnost nadále oznámí stavebnímu úřadu, v jehož obvodu se stavba nachází. To platí i v případě změn či úprav.

Již výše zmíněné archeologické nálezy stavební zákon chrání, jelikož jejich zachování jako kulturního bohatství je veřejným zájmem. Toto je ovšem část, která není stavebníky příliš oblíbená. Důvodem je pozastavení výstavby, což

33 Zákon č. 183/2006 Sb. stavební zákon § 175 a § 176

v jistých situacích může vést k problémům ohledně lhůt nebo povětrnostních vlivů. Musíme však podotknout, že stavebník má nárok na náhradu nákladů, které mu vznikly v důsledku pozastavení výstavby, ve lhůtě šesti měsíců od právní moci rozhodnutí. Archeologické nálezy však nejsou jediným chráněným veřejným zájmem, se kterým se stavebník může setkat. Dále jsou to kulturně cenné předměty, detaily stavby nebo chráněné části přírody.³⁴

Mimořádné postupy jsou obsaženy v § 177, kde stavební zákon upírá svou pozornost na postupy probíhající v době živelných pohrom, havárií a podobně. Zákon zde umožňuje určitou odchylku od běžných postupů, a to z důvodu flexibility a včasnosti, jelikož užití obvyklého postupu by postrádalo smysl vinou zdlouhavosti řízení. Jedná se především o stavby a terénní úpravy, které „... *čelí jejich (haváriím, živelným pohromám atd...) účinkům a zabraňuje ohrožení života nebo zdraví osob, popřípadě jiným škodám, mohou být zahájena bez předchozího rozhodnutí nebo jiného opatření podle tohoto zákona ...*“³⁵ Veřejný zájem je zde očividný, ale pro úplnost jej zde stavební zákon shledává v ochranně státu, majetku a zdraví osob a zvířat. V praxi je tento paragraf velmi užitečný, vzpomeneme-li na povodně v roce 2002, které v obrovské míře zasáhly například Zoo Praha.³⁶

Krátce se zmíníme o přicházejícím novém stavebním zákoníku. Tento zákon bude letos účinný i přes to, že sklídl ohromnou negativní kritiku, a to hlavně z důvodu údajného lobbingu developerů, kteří mají na finální podobě stavebního zákona nemalý zájem. Zákon by měl především urychlit povolovací proces, což se může zdát jako pozitivní záležitost, nicméně to může vytvářet prostor pro korupční nátlak. Zásadní změna je však v samotném fungování stavebních úřadů, kdy mají vzniknout nové krajské stavební úřady, na které bude

34 KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1.

35 Zákon č. 183/2006 Sb. stavební zákon § 177

36 PRŮCHA, Petr. *Stavební zákon: praktický komentář*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020. Komentátor. ISBN 978-80-7502-400-8.

převedená část působnosti z obecních a krajských úřadů, zejména v oblasti životního prostředí.³⁷

5.5. Veřejný zájem v autorském zákoně

Autorský zákon pojímá veřejný zájem poněkud odlišně než zákony předešlé. Může se zdát, že hledat v takovém zákoně veřejný zájem je poměrně složité. A na první pohled to tak opravdu může vypadat, jelikož autorský zákon působí, že bude chránit především práva autora díla. To je samozřejmě pravda, avšak najdeme zde ustanovení, které naopak chrání veřejný zájem. Mluvíme o § 3, jenž zde zakotvil výjimku ve veřejném zájmu. Ten říká, že ochrana podle tohoto zákona se nevztahuje na „*úřední dílo, jímž je právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy, veřejná listina, veřejně přístupný rejstřík a sbírka jeho listin, jakož i úřední návrh úředního díla a jiná přípravná úřední dokumentace, včetně úředního překladu takového díla, sněmovní a senátní publikace, pamětní knihy obecní (obecní kroniky), státní symbol a symbol jednotky územní samosprávy a jiná taková díla, u nichž je veřejný zájem na vyloučení z ochrany*“.³⁸

Autorský zákon uvádí mnoho jiných výjimek, ovšem pouze tato se dá chápat ve spojitosti s veřejným zájmem. Musíme podotknout, že výše uvedené výjimky úředních děl jsou osvobozeny od ochrany autorského zákona, nicméně existují taková úřední díla, která mají tuto ochranu pouze omezenou. Pro bližší představu můžeme uvést například politický projev nebo řeč pronesenou při jednání.³⁹

37 Nový stavební zákon povyšuje betonování měst a krajiny na nejvyšší veřejný zájem - Ladislav Kos - senátor PČR. *Ing. Ladislav Kos - senátor PČR* [online]. Dostupné z: https://www.ladislavkos.cz/negativa_noveho_stavebniho_zakona

38 Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů § 3, písmeno a).

39 KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1.

5.6. Další právní předpisy zahrnující veřejný zájem

I mnohé další právní předpisy obsahují pojem veřejný zájem. Vlivem toho si můžeme povšimnout, že tento institut je v našem právním řádu hojně užíván. Není divu, když vidíme, jakou benevolenci může poskytovat, s čímž zákonodárci počítali, a proto je takto užíván. Právní předpisy jej především chrání, případně ho používají při výkonu řízení. V krátkosti nahlédneme do právních předpisů, které tento pojem užily, a vysvětlíme proč.

5.6.1. Zákon o vodách a o změně některých zákonů

Tento právní předpis využívá pojmu veřejného zájmu k udělení výjimky. Přesněji řečeno, zahrnuje veřejný zájem jako jednu z podmínek pro udělení této výjimky. Jedná se o případ, kdy dochází ke zhoršení stavu nebo ekologického potenciálu útvaru povrchové vody. Tuto výjimku musí udělit vodoprávní úřad za splnění veškerých podmínek. Mezi ně patří učinit veškeré kroky k omezení nepříznivých vlivů, prokázání nadřazenosti veřejného zájmu a vymezení cíle, jehož není možné jiným způsobem dosáhnout.⁴⁰

Jak již stavební zákon zmínil, existují mimořádné situace, kdy je zapotřebí chránit veřejný zájem, a to pružně a rychle. V § 109, který hovoří o mimořádných opatřeních, najdeme pravomoci vodoprávního úřadu. Příkladem těchto mimořádných situací je znemožnění odběru vody, což nepochybně může ohrozit veřejný zájem. V tuto chvíli musí vodoprávní úřad zjednat nápravu po projednání s příslušnými orgány. Výsledkem je zajištění náhradního zdroje vody.⁴¹

40 Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů § 23, odstavec 8, písmena b).

41 Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů § 109, odstavec 2.

5.6.2. Zákon o rybářství

Zákon o rybářství zmiňuje veřejný zájem, a to z důvodu úhrady nákladů. Můžeme si však povšimnout, že zde nenajdeme právní nárok na tuto úhradu. „*Stát může poskytnout finanční prostředky k úhradě nákladů na opatření ve veřejném zájmu, zejména pro podporu*

- a) mimoprodukčních funkcí rybníků a malých vodních nádrží,*
- b) obnovy a udržování původních druhů ryb zajišťujících přírodní rozmanitost,*
- c) výstavby a rekonstrukce zvláštních rybochovných zařízení,*
- d) výstavby rybích přechodů.“⁴²*

Jedná-li se o výše zmíněné případy, stát může poskytnout tyto finanční prostředky například rybníkářům nebo vlastníkům vodních děl. Ovšem odstavec 4 v § 12 říká, že na tyto prostředky nevzniká právní nárok.

5.6.3. Zákon o střetu zájmů

Zákon o střetu zájmů upírá pohled na veřejné funkcionáře a jejich působení, které může být ovlivněno soukromými zájmy. Tudíž se snaží předcházet zneužití této veřejné funkce ve prospěch funkcionáře či jiných osob. Bližší úpravu najdeme v §2 a §3. Druhý paragraf vymezuje, kdo je to veřejný funkcionář, případně koho za něj považujeme. Pro příklad můžeme uvést, že veřejní funkcionáři jsou poslanci, senátoři, vedoucí kancléř prezidenta republiky, člen bankovní rady České národní banky, ale i zastupitelé, starosta nebo vedoucí úředník územního samosprávného celku podílející se na výkonu správních činností zařazený do obecního úřadu.⁴³

Paragraf číslo 3 nadále stanoví, v jaké situaci ke střetu zájmu dochází, a stává se tak nežádoucím chováním osoby ve veřejné funkci. To je

42 Zákon č. 99/2004 Sb. o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů § 12, odstavec 3.

43 Zákon č. 159/2006 Sb. o střetu zájmu § 2 odstavec 1 a 2.

uvedeno v odstavci druhém, který hovoří o tom, že při střetu zájmů má veřejný funkcionář vždy upřednostnit, hájit a prosazovat zájem veřejný.⁴⁴

V následujícím odstavci se dozvídáme, jakým způsobem veřejný funkcionář nesmí veřejný zájem ohrozit. Prvním způsobem je ohrožení veřejného zájmu tím, že funkcionář využije své funkce tak, aby docílil majetkového obohacení nebo jiné výhody pro sebe nebo jinou osobu.⁴⁵ Musíme se však pozastavit nad možnými situacemi, které toho tvrzení naplní, ale jsou v souladu s ostatní právní úpravou. Takové veřejné zakázky svou povahou tuto normu celkem dobře naplní. Vyvstává zde otázka ohledně oprávněnosti. V případě veřejných zakázek, kdy jisté obohacení na určité zakázce vzniká, není tato norma porušena, jelikož ten, komu byla zakázka svěřena, nebyl zvýhodněn oproti ostatním. Na druhé straně je otázkou, zda funkcionář, který předloží v kolektivním orgánu návrh, z něhož bude jednoznačně profitovat jednotný subjekt a jenž bude následně přijat, by měl být stíhán za ohrožení veřejného zájmu. Spor tkví v tom, že tento návrh sice schválil kolektivní orgán, ale popud přišel od veřejného funkcionáře.⁴⁶

Druhým případem je, když se veřejný funkcionář odvolává na svou funkci v rámci vlastních zájmů, které jsou spojené s výkonem povolání, zaměstnání nebo podnikání.⁴⁷ Pravděpodobný výklad tohoto ustanovení bude takový, kdy si funkcionář svým odvoláním na veřejnou funkci přivodí výhody, které by ho zvýhodnily nad ostatní, případně by jeho funkce hrála roli v konkurenční soutěži. K zamyšlení však zůstává, jestli ono odvolání se na veřejnou funkci není jen jinak řečené využití funkce, jako tomu je v prvním případě.⁴⁸

44 Zákon č. 159/2006 Sb. o střetu zájmu § 2 odstavec 1 a 2.

45 Zákon č. 159/2006 Sb. o střetu zájmu § 3 odstavec 3 písmeno a).

46 VEDRAL, Josef. *Zákon o střetu zájmů: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 80-717-9475-9.

47 Zákon č. 159/2006 Sb. o střetu zájmu § 3 odstavec 3 písmeno b).

48 VEDRAL, Josef. *Zákon o střetu zájmů: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 80-717-9475-9.

Posledním bodem v § 3 je komerční využití v reklamně. Tedy situace, kdy veřejný funkcionář propůjčí svou tvář, jméno nebo příjmení k reklamním účelům, za které obdrží úplatu nebo výhodu v jiné formě.⁴⁹ V zákoně č. 40/1995 Sb.

o regulaci reklamy je reklama chápána takto „*Reklamou se rozumí oznámení, předvedení či jiná prezentace šířené zejména komunikačními médii, mající za cíl podporu podnikatelské činnosti, zejména podporu spotřeby nebo prodeje zboží, výstavby, pronájmu nebo prodeje nemovitostí, prodeje nebo využití práv nebo závazků, podporu poskytování služeb, propagaci ochranné známky, pokud není dále stanoveno jinak.*“⁵⁰ Je tedy důležité rozumět tomu, že veřejnému funkcionáři je zapovězena participace v reklamně za úplatu, nikoliv bezúplatně. Co je ovšem mírně zavádějící, je fakt, že samotná participace se může stát výhodou pro veřejného funkcionáře. Tudíž by došlo k naplnění situace, kdy funkcionář získává výhodu v nepeněžitě formě. Vcelku dobře si tuto situaci dokážeme představit v případě komunálních voleb, kdy se účast v mediálním prostoru může stát značnou výhodou.⁵¹

5.6.4. Zákon o ochraně přírody a krajiny

Chránit přírodní památky a stanoviště, které se vyskytují na našem území, ale i mimo něj, můžeme rozhodně považovat za veřejný zájem. V souvislosti s tímto právním předpisem můžeme zmínit i Listinu základních práv a svobod, jež se o ochraně přírody zmiňuje v člancích 11 a 35. Článek 11 zakazuje zneužití vlastnického práva k poškozování zdraví lidí, přírody a životního prostředí.⁵² Ovšem článek 35 Listiny je v ochraně přírody a životního prostředí konkrétnější a společně s článkem 11 tvoří pevný základ pro tento účel. Nejenže je zde ustanoveno právo na příznivé životní prostředí, ale i na informace o jeho stavu.⁵³

49 Zákon č. 159/2006 Sb. o střetu zájmu § 3 odstavec 3 písmeno c).

50 Zákon č. 40/1995 Sb. o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů § 1 odstavec 2.

51 VEDRAL, Josef. *Zákon o střetu zájmů: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 80-717-9475-9.

52 Listina základních práv a svobod č. 2/1993 článek 11. odstavec 3.

53 Listina základních práv a svobod č. 2/1993 článek 35. odstavec 1 a 3.

Rovněž najdeme zmínku v Ústavě, a to ohledně ochrany přírodního bohatství státem.⁵⁴

Zákon o ochraně přírody a krajiny byl přijat právě za účelem udržení stavu životního prostředí a jeho dalšího zlepšení. Důležitým aspektem je šetrné zacházení se zdroji takovým způsobem, aby nedocházelo k nadměrnému zatěžování životního prostředí. Přičemž zde najdeme výjimky, kdy je z naléhavých důvodů možné poškodit významné přírodní lokality. Tyto výjimky můžeme zaznamenat například u památných stromů, zvláště chráněných rostlin a živočichů. Hlavním argumentem je důvodné převážení veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody a krajiny.⁵⁵ Tyto výjimky jsou udělovány pro výkon určité činnosti, která bude na dané lokalitě probíhat a naruší příznivý stav. Přesto by nemělo dojít k nadměrnému zatížení této lokality. Tuto výjimku vydává správní orgán, jenž musí posoudit střet těchto veřejných zájmů. Zároveň je žadatel povinen prokázat skutečnost, že veřejný zájem jím prosazovaný je důležitější než veřejný zájem ochrany lokality. Toto posouzení je případ od případu jiné, a to z důvodu, že se mění jak žadatel, tak chráněná lokalita.⁵⁶ Z praxe již víme, že posouzení správním orgánem nemusí být vždy šťastné, jak jsme si již ukázali v rozsudku Nejvyššího správního soudu 6 As 65/2012 – 161.

Jako další výjimky můžeme uvést výjimku ze zákazu ve zvláště chráněných územích nebo výjimka z ochrany jeskyní. V případě jeskyní § 10 přímo uvádí, že „*Ničit, poškozovat nebo upravovat jeskyně nebo jinak měnit jejich dochovaný stav je zakázáno. Výjimku z tohoto zákazu může udělit orgán ochrany přírody pouze v případech, kdy je to v zájmu ochrany jeskyně nebo kdy jiný veřejný zájem chráněný tímto nebo jiným zákonem výrazně převažuje nad zájmem na ochraně jeskyní.*“⁵⁷ Veřejný zájem, který by převážil ochranu jeskyní, můžeme

54 Ústava České republiky č. 1/1993 článek 7.

55 Zákon č. 114/1992 Sb. České národní rady o ochraně přírody a krajiny § 55 odstavec 2 písmeno c).

56 MIKO, Ladislav. Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář. 1. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 80-717-9904-1.

57 Zákon č. 114/1992 Sb. České národní rady o ochraně přírody a krajiny § 10 odstavec 2.

najít poměrně snadno. Za předpokladu, že v jeskynních komplexech může docházet k četným zraněním osob porušujících zákaz vstupu, bude nadřazený veřejný zájem ochrana zdraví lidí a případným žadatelem nejpravděpodobněji Česká speleologická společnost. Výsledkem bude úprava jeskyně tak, aby nadále nedocházelo ke zraněním.

5.6.5. Lázeňský zákon

Lázeňský zákon uchopil veřejný zájem hlavně z pohledu omezení práv vlastníka. Veřejný zájem je zde úzce spojen s vyvlastňovacím zákonem, na který je zároveň odkazováno, respektive na jeho část ohledně řízení před vyvlastňovacím úřadem. Jak již říká vyvlastňovací zákon, vyvlastnit lze jen a pouze ve veřejném zájmu. Pro účel tohoto právního předpisu je dále uvedeno, co se veřejným zájmem myslí. Předmětem lázeňského zákona jsou podmínky k vyhledávání, ochraně, využívání a rozvoji léčivých zdrojů, zdrojů minerálních vod, lázeňských míst a přírodních léčebných lázní.⁵⁸ Veřejný zájem je shledán v oblasti vyhledávání, využití a ochrany léčebných zdrojů. Dále je veřejný zájem vnímán i v zachování kvality, kvantity a nezávadnosti těchto zdrojů.⁵⁹

V odstavci druhém § 33 máme ukázkový příklad, který navazuje na vyvlastňovací zákon. Celý § 33 de facto slouží k naplnění druhé podmínky vyvlastnění, která zní „*Veřejný zájem na vyvlastnění musí být prokázán ve vyvlastňovacím řízení.*“⁶⁰ To zmíněný paragraf vymezuje beze zbytku. V případě, kdy vlastník nemovitosti brání vyhledávání léčivých zdrojů, lze mu jeho vlastnická práva omezit. V případě druhém je možné jeho vlastnická práva

58 Zákon č. 164/2001 Sb. o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů § 1.

59 Zákon č. 164/2001 Sb. o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů § 33 odstavec 1.

60 Zákon č. 184/2006 Sb. o vyvlastnění § 4 odstavec 2.

zcela odejmout. Tato situace může nastat, když vlastník nemovitosti brání využívání nebo ochraně přírodních léčivých a minerálních zdrojů.⁶¹

5.6.6. Zákon o elektronických komunikacích

Na rozdíl od předešlého zákona, kde byl veřejný zájem vymezen velmi konkrétně, je tomu v zákoně o elektronických komunikacích přesně naopak. Zde jsou demonstrativně vyjmenovány cíle představující jeden z důvodů, kdy je možné omezit zásadu technologické neutrality, při plánování využití rádiového spektra. Veřejný zájem je v tomto zákoně chápán jako „ochrana života a zdraví, podpora sociální, regionální nebo územní soudržnosti nebo podpora kulturní a jazykové rozmanitosti a plurality médií“.⁶² Identicky je zmíněn i v případě omezení vůči službám elektronických komunikací.

Ani zde se nevyhneme institutu vyvlastnění, pro který je veřejný zájem stěžejní podmínkou. V díle pátém zákona o elektronických komunikacích najdeme ustanovení, které se zabývá podnikateli zajišťujícími veřejné komunikační sítě. Především je těmto podnikatelům dáno právo zřizovat a dále provozovat například anténní stožáry, nadzemní, podzemní nebo vnitřní komunikační vedení včetně jejich připojovacích vedení. Toto právo mohou realizovat jak na stavbách, tak pozemcích cizích vlastníků. Důležitým bodem je ovšem podmínka, kdy podnikatelé musí pro zajištění svého výkonu komunikační sítě dojít ke konsenzu s vlastníkem. Shoda by měla nastat prostřednictvím smlouvy budoucí o zřízení služebnosti za úměrnou náhradu. Nastávají však situace, kdy není možné ke shodě dojít, tudíž podnikatelé musí vyčerpat všechny možné prostředky k dosažení svého účelu. To může nastat v případě, kdy majitel není znám, vlastnická práva nejsou jednoznačná nebo je vlastník nečinný. V tento moment se podnikatelé uchylují k institutu vyvlastnění a podávají žádost k vyvlastňovacímu úřadu.

61 Zákon č. 164/2001 Sb. o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů § 33 odstavec 2.

62 Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů § 16a, odstavec 2, písmeno f).

Rozhodnutím vyvlastňovacího úřadu vzniká podnikateli právo pro účely zajištění veřejné komunikační sítě. To je však omezeno rozsahem, aby nedocházelo k nadměrnému zatížení stavby nebo pozemku.⁶³

5.6.7. Zákon o zpracování osobních údajů

Tento právní předpis koresponduje s nařízením Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Předmětem tohoto evropského nařízení je především ochrana základních práv. Zákon tudíž transformoval toto nařízení do našeho právního řádu.⁶⁴

První zmínku o veřejném zájmu najdeme již v § 5, kde figuruje osoba správce, jemuž je svěřeno oprávnění ke zpracování osobních údajů. Oprávněn je zejména v případě nutnosti, a to ze dvou důvodů. Jedním z nich je povinnost, kdy je správci takto právním předpisem uloženo. V druhém případě je to úkol ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým byl pověřen.⁶⁵

Další osobu, kterou můžeme v zákoně najít je osoba pověřence pro ochranu osobních údajů. Tato osoba musí být jmenována právě na základě výše zmíněného nařízení Evropského parlamentu a Rady. Osoby nebo orgány tohoto typu jsou zřizovány právě pro plnění úkolů ve veřejném zájmu.⁶⁶

63 Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů § 104, odstavec 1,2,3,4,5.

64 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, článek 1.

65 Zákon č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů § 5.

66 Zákon č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů § 14.

5.6.8. Zákon o svobodném přístupu k informacím

Situace, kdy se střetává veřejný zájem a přístup k informacím, byla nastíněna již v kapitole ohledně správního řádu. Správní orgán musí posoudit veřejný zájem mlčenlivosti vůči nahlédnutí do spisu osobou neúčastnící se řízení, která shledává veřejný zájem v nahlédnutí do spisu. V zákoně o svobodném přístupu k informacím vystupuje osoba žadatele domáhající se určité informace ohledně příjmů osob, jimž jsou poskytovány veřejné finanční prostředky. Osoby, kterým je poskytována forma příjmu z veřejných prostředků, můžeme chápat jako veřejné funkcionáře, členy vlády nebo členy kontrolních úřadů. Je-li žadatelem prokázán veřejný zájem, který převyšuje veřejný zájem na ochranu této informace, bude žadateli tato informace poskytnuta. Pro ucelený pohled musíme zmínit, že tyto informace, které případně vydá povinný subjekt, jsou pouze v základním rozsahu. Jde především o celé jméno osoby, vykonávanou pozici a výši jejího příjmu z veřejných prostředků před zdaněním.⁶⁷

Dále veřejný zájem můžeme nalézt v paragrafech 14a a 14b. Ty hovoří především o výhradní dohodě a licenční smlouvě. Obojí se vztahuje na poskytování informací, pokud to veřejný zájem vyžaduje. Můžeme konstatovat, že zákon o svobodném přístupu k informacím byl vytvořen takovým způsobem, aby poskytoval informace především veřejnosti.⁶⁸

5.6.9. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Zákon o veřejných rejstřících užívá veřejného zájmu ve smyslu, aby některé údaje zapsané v rejstříku nebyly veřejně přístupné. O tom rozhoduje rejstříkový soud, který uváží, zda je udaný veřejný zájem validní pro takové rozhodnutí. Aby tak mohl rejstříkový soud rozhodnout, zapsaná osoba takový

⁶⁷ Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím § 8c, odstavec 1.

⁶⁸ JELÍNKOVÁ, Jitka. *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání.

Praha: Wolters Kluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-548-4.

požadavek vznese již s návrhem na zápis. Takto rozhodnout však není možné v případě, jedná-li se o obchodní společnost nebo družstvo.⁶⁹

Podobně tomu bude v případě sbírky listin. Rovněž je zde klíčový veřejný zájem pro zneprístupnění určitých informací. Veřejný zájem taktéž přezkoumává rejstříkový soud a vyhodnocuje jeho důležitost. Výjimkou je, že toto není možné jen u obchodních korporací.⁷⁰

5.6.10. Zákon o civilním letectví

Ačkoliv zákon o civilním letectví se zaměřuje na podmínky různých činností, podmínky ochrany samotného letectví nebo rozsahu výkonu státní správy související s provozem letišť, pro účely této práce se zaměříme především na části zahrnující veřejný zájem. Mezi ně patří vzdušný prostor, stanovování cen i věcná břemena.

Mezi povinnosti vlastníka patří mimo jiné zajištění provozu letiště. Mohou se však vyskytnout komplikace, kvůli nimž vlastník není schopen tomuto závazku dostát. Takovou skutečnost musí oznámit Ministerstvu dopravy v podobě nabídky, aby stát provozování letiště převzal. To musí učinit v nejzazší lhůtě 60 dní před ukončením provozování letiště. Pokud to veřejný zájem vyžaduje, Ministerstvo dopravy prostřednictvím smlouvy s vlastníkem převezme provozování letiště, a to do té doby, dokud není vlastník letiště schopen opět provozovat.⁷¹

69 Zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob § 25 odstavec 2.

70 Zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob § 68 odstavec 1.

71 Zákon č. 49/1997 Sb. o civilním letectví § 25b

Hlava šestá zákona o civilním letectví se zabývá cenami za užívání letiště. Zákonnodárci mysleli i na případnou situaci, kdy provozovatel letiště může dopravci nepřiměřenými cenami značně ztížit užívání letiště. Abychom se takové situaci vyhnuli, najdeme v hlavě šesté § 42e, který říká: „*Provozovatel letiště nesmí při sjednávání ceny za užívání letiště leteckého dopravce diskriminovat. To nebrání rozlišení ceny za užívání letiště z důvodu veřejného zájmu, zejména s ohledem na provozní bezpečnost letiště, ochranu životního prostředí nebo zdraví lidí, a to na základě podstatných, přesných a objektivně měřitelných kritérií, souvisejících s provozem letiště.*“⁷² I přes to, že věta druhá tohoto ustanovení dává možnost odchýlit se od věty první, je kladen důraz na objektivní kritéria, která musí mít dostatečnou váhu, aby mohlo dojít k odchýlení od běžných cen za užívání.

Úřad civilního letectví, který je v tomto zákoně zmíněn mnohokrát, má kompetence i ohledně užívání vzdušného prostoru. Jedná se o výjimečný případ, kdy z důvodu nebezpečí z prodlení není možné jiného postupu. Úřad civilního letectví může omezit nebo zakázat užívání vzdušného prostoru, vyžaduje-li to veřejný zájem. Takto může vzdušný prostor korigovat prostřednictvím opatření obecné povahy po dobu nutnosti.⁷³

Omezení vzdušného prostoru není jedinou kompetencí Úřadu civilního letectví, která se týká veřejného zájmu. Úřad nadále rozhoduje o změně licence. Jedním z důvodů změny licence je i veřejný zájem, především kvůli naplnění potřeb pro přepravu a zajištění bezpečnosti letecké obchodní dopravy.⁷⁴ Leteckou obchodní dopravu může Úřad civilního letectví omezit po dobu nezbytně nutnou. O takové skutečnosti může Úřad rozhodnout z důvodu bezpečnosti, mezinárodních smluv nebo z důvodu veřejného zájmu.⁷⁵

72 Zákon č. 49/1997 Sb. o civilním letectví § 42e

73 Zákon č. 49/1997 Sb. o civilním letectví § 44, odstavec 4.

74 Zákon č. 49/1997 Sb. o civilním letectví § 63

75 Zákon č. 49/1997 Sb. o civilním letectví § 64

5.7. Zhodnocení právní úpravy veřejného zájmu

Jak jsme v této kapitole objasnili, náš právní řád je doslova protkaný pojmem veřejný zájem. Může se zdát až zarážející, že takový neurčitý právní pojem se vyskytuje tak často a v tolika právních předpisech. Vzhledem k zmíněným právním předpisům je možné si povšimnout, že veřejný zájem se objevuje v mnoha různých formách. Účely tohoto institutu se rovněž liší. Častokrát jej zákonodárci užívají jako důvody udělení výjimky nebo ochrany. Ačkoliv můžeme konstatovat, že veřejný zájem je pojem hojně užívaný, neumíme jej definovat. Do jisté míry snad ani nechceme, jelikož bychom pozbyli jisté flexibility.

Bez veřejného zájmu by některé právní předpisy nemohly ani existovat. Tím poukážeme například na zákon č. 184/2006 Sb. o vyvlastnění. Vyvlastňovací zákon ukotvil veřejný zájem jako jednu z podmínek pro odnětí či omezení vlastnického práva. Žadatel o vyvlastnění musí prokázat veřejný zájem, který převyšuje zájem soukromý, ale stále je na správním orgánu, aby o této skutečnosti rozhodl. Nebýt veřejného zájmu, tento zákon by ztrácel svoji podstatu a vyvlastňování by se stalo nejčastější formou přechodu vlastnických práv.

Je ovšem důležité mít na paměti skutečnost, že veřejný zájem je významově proměnlivý. Mění se v čase i prostoru. Co bylo veřejným zájmem před několika desítkami let, je dnes zcela irelevantní. Veřejný zájem se vyvíjí a stejně tak společnost, která onen veřejný zájem udává. Technologické inovace, globalizace, nadnárodní krize a mnoho dalších jsou právě ti velcí hybatelé, kteří formují společnost. Člověk se od ostatních bytostí vždy lišil tím, že dokázal přetvářet své okolí ve svůj prospěch. Tato schopnost nám nadále zůstává a my ji beze zbytku využíváme. Proto neustále vytváříme nové právní předpisy. Snažíme se reagovat na dobu, která je charakteristická svou rychlostí. Možná i proto nadále užíváme neurčité právní pojmy jakožto nástroje, jež jsou svou pružností schopny držet krok s dnešní dobou.

6. Lobbying, korupce a veřejný zájem

U široké veřejnosti má pojem lobbying jakýsi negativní náboj. To je způsobeno hned několika faktory. Ačkoliv lobbying není nekalá praktika oligarchů, je na něj pohlíženo skrz prsty. Jedním z faktorů, který uvrhl lobbování do špatného světla, je chování některých vlivných osob. Určitým osobám, jimž se pomocí neetických praktik dostalo úspěchu, se začalo mylně říkat lobbisté. Rok 1989 se stal pro takové praktiky zlomovým. Byli jsme malá země sužovaná více než 40 let komunistickým režimem. Příchod demokracie a všeobecného rozvlnění veřejné sféry vytvořil prostor pro takzvané „kšeftování s vlivem“.

V této kapitole se pokusíme objasnit, jak to s lobbyingem a lobbisty doopravdy je. Kdo je to lobbista, jaké jsou jeho zájmy a proč je lobbying ve veřejné sféře důležitý. Nemůžeme se vyhnout ani tématu korupce, jelikož ohýbání veřejného zájmu je i nadále problémem.

6.1. Význam pojmu lobbying

Lobbying je na tom podobně jako veřejný zájem. Neexistence jedné jasné definice z něj dělá další pojem, který je těžko uchopitelný a vytváří opar neznámého. Respektive máme o lobbyingu neurčitou představu. Širší veřejnost může nabýt onoho mylného dojmu, že lobbying je pouze pro veřejné funkcionáře a korupční živly. Aspoň pro základní představu můžeme zmínit jednu z mnoha definic, která je do jisté míry přijatelná: *„Lobbying je interakce soukromých osob se státními orgány a orgány samosprávy s cílem dosáhnout toho, aby byla nebo nebyla přijata některá rozhodnutí anebo byly nebo nebyly realizovány určité aktivity tak, jak si žádají oni nebo třetí osoby. Lobbování nezahrnuje aktivity soukromých osob, které jsou součástí administrativních nebo právních procedur, stejně jako nezahrnuje aktivity, které se odehrávají výlučně na otevřené veřejné scéně a které by jakýmkoli způsobem mohly být považovány za korupční*

*jednání*⁷⁶ Nahlédneme-li do slovníku zjistíme, že lobbying je vymezen následně: „Ovlivňování zákonodárců, vládních úředníků apod. (často ve veřejném zájmu nebo zájmu určité skupiny) při navrhování a přijímání zákonů apod. Př: lobbying za umístění skládky.“⁷⁷

Z výše uvedeného vyplývá několik poznatků:

- Musíme oddělit lobbying a uplatňování zájmů veřejných funkcionářů.
- Musíme chápat lobbying jako nástroj, který přináší do rozhodovacích procesů informace a odbornost.
- Musíme správně určit lobbisty prosazující vlastní zájmy a lobbisty, kteří hájí zájem veřejný.
- Musíme vědět, na jaké cíle se lobbying zaměřuje.⁷⁸

Jednoznačně můžeme tvrdit, že lobbying je zákonný postup, který vzniká prosazováním názorů skupin nebo jednotlivců. Integrace mezi veřejnými funkcionáři, občanskou společností a soukromými zájmy vytváří prostor pro kritické zhodnocení případných rozhodnutí. Lobbisté, vzájemně hájící své zájmy, musí proniknout hluboko do dané problematiky, aby byli schopni vyargumentovat svá stanoviska. Lobbying podílející se na územním plánování nebo legislativních procesech se liší stát od státu. Přičemž bude záležet na právních předpisech a zvykovém právu státu.⁷⁹

76 KALNINŠ, Valts. *Parliamentary Lobbying between Civil Rights and Corruption: An insight into lobbying practice in latvia and recommendations for the Saeima*. Lotyšsko, 2005.

77 Lobbying - Slovník současné češtiny | Lingea s.r.o. . *Nechybujte | Portál o českém jazyce | Lingea s.r.o.* [online]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/lobbying?>

78 MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbying v moderních demokraciích*. 1. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0.

79 KADERA, Michal a Alena VLAČIHOVÁ. *Lobbying*. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011, 88 s. Eupress. ISBN 978-80-7408-053-1.

6.2. Historie lobbingu

Je poměrně složité určit, kde přesně vznikl pojem lobbing. Můžeme se domnívat, že byl užíván již za starověkého Říma. Starořímská civilizace byla natolik vyspělá, že tento nástroj s největší pravděpodobností užívala. S přihlédnutím k faktu, že evropské právo má hlavní oporu v právu starého Říma, je to více než pravděpodobné.⁸⁰ My se ovšem pokusíme držet přímých informací a ověřených faktů. Lobbing byl jakožto pojem prvně použitý nejspíše v USA. Znovu si nejsme zcela jistí tím, jestli tento pojem přišel ze Spojených států amerických, nebo z tehdejší Británie. Tato skutečnost je zapříčiněna lingvistickými výklady slova lobbing, několika dochovanými texty nebo lidovou slovesností. Avšak první známé užití tohoto pojmu se datuje do 30. let 19. století v USA. S jistotou ovšem víme, že první regulace lobbingu vzniká právě v USA. Fakt, že nejsme schopni lobbing přesněji datovat, je zapříčiněn především tím, že praktiky připomínající lobbing, tehdy nebyly jako lobbing pojmenovávány. Tehdejší lobbisté pouze hájili zájmy určitých skupin a prosazovali jejich plány.⁸¹

6.2.1. První lobbisté

První lobbistická aktivita a lobbistické vystupování byly zaznamenány u Williama Hulla. Ačkoliv on sám se lobbistou nazývat nemohl, jelikož tento pojem nebyl znám, dnešním úhlem pohledu tuto funkci vykonával. William Hull byl koncem 18. století najat virginskými veterány, kteří od státu vyžadovali dodatečné kompenzace za své služby v armádě. V roce 1792 byl najat další skupinou veteránů, tentokrát z Massachusetts. Massachusettští veteráni zase požadovali vyplacení mezd, které jim stát dlužil. William Hull tehdy příliš neuspěl, nicméně se na něj dnes pohlíží jako na prvního lobbistu.⁸²

80 KADERA, Michal a Alena VLAČIHOVÁ. *Lobbing*. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011, 88 s. Eupress. ISBN 978-80-7408-053-1.

81 MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. 1. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0.

82 The lobbyist through history: villainy and virtue – CSMonitor.com. *Christian Science Monitor* : <https://www.csmonitor.com/USA/Politics/2009/0928/the-lobbyist-through-history-villainy-and-virtue>

Průmyslová revoluce v 18. a 19. století přinesla mnoho velkých změn. Jednou z nich bylo užívání lobbingu k ovlivňování zákonodárců a úředníků různými praktikami. Průmyslníci tehdy dobře věděli, že jestli mají na trhu uspět, musí navazovat konexe. Jedním takovým průmyslníkem a dobrým lobbistou byl i známý Samuel Colt, proslulý především svým vynálezem, revolverem. Colt v 50. letech 19. století potřeboval prodloužit svůj patent. Proto zvolil lobbistickou taktiku a rozdával střelné zbraně zákonodárcům. Jako zajímavost tehdejší doby můžeme zmínit, že obdarován byl i dvanáctiletý syn jednoho ze zákonodárců.⁸³

Pro vyvážený pohled musíme uvést i případ, kdy se prosazování soukromých zájmů dostalo i do prostředí nekalých a korupčních praktik. To měl na svědomí Sam Ward, některými publikacemi označovaný jako „král lobbingu“ průmyslové revoluce. Ward byl lobbista v pravém slova smyslu dnešní doby. Zprostředkoval setkání veřejných funkcionářů s vlivnými podnikateli, což vedlo k vzájemnému propojení těchto sfér. Tato setkání byla především zaměřena na vlídné prostředí a kvalitně strávený čas. Prostřednictvím dobrého pití, delikátního jídla a vřelé zábavy vytvořil takové prostředí, které nenucenou formou povzbuzovalo navazování vztahů. Ward v té době loboval za investory, vynálezce nebo bankéře. Časem nastal zvrat a roku 1875 král lobbingu spočinul před komisí Kongresu za podezření z úplatkářství úředníků, vrátných a dopisovatelů. Ačkoliv se Ward obhájil, v roce 1876 Sněmovna reprezentantů vytvořila jakýsi registr lobbistů, jenž byl první regulací osob s lobbistickými záměry.⁸⁴

Následující osoba, která měla co do činění s lobbingem, byl Hugo Black, senátor, jenž se snažil o regulaci lobbistů, aby bylo jasné, kdo je lobbistou a za koho lobbuje. K tomu měl sloužit veřejný registr lobbistů. Tento registr měl vzniknout v roce 1936, bohužel nebyl přijat. Avšak spolu s Blackovým návrhem

83 Lobbying Timeline | OpenSecrets. *OpenSecrets* [online]. Dostupné z: https://www.opensecrets.org/resources/learn/lobbying_timeline.php

84 MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. 1. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0.

vznikl první komplexnější zákon o regulaci lobbingu, zákon o registraci zahraničních agentů, známější jako FARA. Sloužil především jako antikorupční zákon a zároveň byl i odpovědí na otázku vnitřní bezpečnosti z důvodu narůstající nacistické ideologie.⁸⁵

Ačkoliv byl zákon o registraci zahraničních agentů v platnosti, bylo zapotřebí problematiku lobbingu novelizovat. S tím přišel zákon o regulaci lobbingu, také známý jako FRLA. Zajímavé je, že tento zákon vychází z Blackovy představy regulace z roku 1936. I přes to, že byl označován za nepřiliš efektivní, byl v původním znění v platnosti téměř 50 let. V roce 1995 jej nahradil zákon o zveřejňování lobbingu.⁸⁶

6.3. Regulace lobbingu

Jak správně regulovat lobbing, je poměrně složitá otázka. Ačkoliv lobbing má ve veřejném mínění stále trochu negativní náboj, je obvyklou činností demokratických systémů. Musíme tedy správně odlišovat lobbing od korupce. Transparentní lobbing je běžnou záležitostí při územním plánování nebo legislativním procesu. Lobbing se nesnažíme regulovat proto, abychom jej potlačili. Jeho regulací se snažíme docílit kvalitnějšího rozhodování. Především regulujeme lobbing takovým způsobem, abychom vytvořili pravidla pro jeho transparentní fungování. Ve smyslu takovéto regulace dochází k jasnějšímu vymezení hranice mezi lobbistickou činností a korupčními praktikami.

85 MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. 1. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0.

86 KADERA, Michal a Alena VLAČIHOVÁ. *Lobbing*. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011, 88 s. Eupress. ISBN 978-80-7408-053-1.

Regulaci lobbingu známe především jako zákonnou a samosprávnou. Obě skupiny jsou schopny fungovat nezávisle na sobě. Často se však setkáváme s jejich prolnutím. Zákonná úprava lobbingu se vyznačuje především závazností, vymahatelností a právním ukotvením. Naproti tomu samosprávná regulace postrádá tyto znaky, avšak propůjčuje značnou benevolenci. Vystává tedy otázka, jestli nechat lobbing řídit samotnými lobbisty a lobbistickými asociacemi s jejich etickými kodexy, nebo legislativně.⁸⁷

Způsob samoregulační se vyznačuje velkou obecností. Postrádá značnou část definic a vymahatelnost je téměř mizivá. Nežádoucí chování je popsáno především skrze lobbistické zásady a principy. Může se tedy zdát, že samosprávná regulace má spíše dispoziitivní charakter. Oproti tomu obecnost této regulace dává možnost naplnit tyto principy různými postupy. Legislativní ovlivňování činnosti lobbistů bude příkladem spíše kogentní regulace. Jasně vymezení nežádoucího chování, sankce či podmínky k vykonávání takovéto činnosti.⁸⁸

Častěji se setkáváme s variantou, kdy se tyto regulace prolínají, respektive jedna tvoří rámec druhé. Legislativní regulace vytváří základní prostor pro to, co stát vnímá jako určité mantinely. Právní úprava zodpovídá ty nejzásadnější otázky, které při výkonu lobbingu vznikají. Kdežto samosprávná regulace převyšuje tento legislativní rámec. Vytváří jakýsi nadstandard v podobě etických kodexů a snaží se prosadit morální kulturu této profese.⁸⁹

87 MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. 1. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0.

88 MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. 1. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0.

89 Závěry expertních stolů o lobbingu - Nadace OSF. Hlavní stránka - Nadace OSF [online]. Copyright © 2022 Nadace Open Society Fund Praha [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <https://osf.cz/publikace/zavery-expertnich-stolu-o-lobbingu/>.

6.3.1. Právní regulace lobbingu

Vytváření právní regulace lobbistické činnosti s sebou může přinášet další nadměru byrokracie. To je do jisté míry pravda, avšak cílem není prohloubit byrokratickou zátěž, ale vytvořit pravidla tak, aby úměrně regulovala lobbistickou činnost. Především je důležité docílit co nejvyšší transparentnosti, což je základem moderního demokratického státu. Jakákoliv nová právní úprava se neobejde bez definic. Vymezení pojmů je stěžejním bodem mnoha zákonů a lobbing nebude výjimkou. Zákonodárce bude především zajímat, co je to lobbing, kdo je lobbista, za koho je lobbováno a kdo je lobbovaným. Přesto se můžeme setkat s právní úpravou, která reguluje pouze lobbistickou činnost, nikoliv její aktéry.

6.3.1.1. Kdo je lobbista

Experti na lobbing vymezují lobbistu jako osobu, která „komunikuje s držitelem veřejné moci ve věci ovlivnění vypracování, předložení, projednání, schválení, změny nebo doplnění zákona, návrhu zákona, politiky, programu, veřejných zakázek, grantu atd.“⁹⁰, přičemž k této definici dodávají, že jde rovněž o „osobu, která reprezentuje zájmy větší skupiny“⁹¹. Tato definice je poměrně obecná, což v tomto případě není nikterak na škodu, naopak může být přínosem, jelikož se pohybujeme v oblastech práva, kde konkrétní definování pojmů přináší těžkopádné užití.

90 Závěry expertních stolů o lobbingu - Nadace OSF. Hlavní stránka - Nadace OSF [online]. Copyright © 2022 Nadace Open Society Fund Praha [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <https://osf.cz/publikace/zavery-expertnich-stolu-lobbingu/>.

91 Závěry expertních stolů o lobbingu - Nadace OSF. Hlavní stránka - Nadace OSF [online]. Copyright © 2022 Nadace Open Society Fund Praha [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <https://osf.cz/publikace/zavery-expertnich-stolu-lobbingu/>.

6.3.1.2. Kdo je lobovaný

V praxi můžeme použít zákon o střetu zájmů a jeho definici toho, kdo je veřejným funkcionářem. Mohli bychom tedy říci, že veřejný funkcionář sám o sobě nejsou osobami lobovanými. Osobou lobbovanou se funkcionář stává právě v okamžiku, kdy začíná komunikovat s osobou snažící se ovlivnit jeho postoje. Pro snazší představu můžeme uvést několik veřejných funkcionářů, jako jsou senátoři, poslanci, členové vlády nebo hejtmani.

6.3.2. Samosprávná regulace lobbingu

Seberegulační lobbing je jistá forma profesní autonomie. Samotní lobbisté se shlukují do různých lobbistických sdružení, která se prostřednictvím své vlastní správy a vnitřních předpisů snaží korigovat chování jednotlivých lobbistů. Dalším nástrojem těchto sdružení jsou etické kodexy. Přičemž kodexy tvoří onu profesní kulturu, která by měla být jedním z limitujících prostředků. Členství v těchto sdruženích je zcela dobrovolné, vlivem toho samosprávná regulace postrádá svůj závazný aspekt.

Pokud se podíváme do interní dokumentace některých nadnárodních firem, můžeme si povšimnout, že i zde najdeme etické kodexy. Z většiny jsou v nich obsaženy normy ohledně čestného chování, případně whistleblowingu. Ale jen v několika z nich nalezneme regulaci lobbingu. Pakliže budeme mluvit o nevládních organizacích, jen s těžší najdeme zmínku o lobbingu, přitom v případě nevládních organizací je lobbing významným tématem.⁹²

⁹² VYMĚTAL, Petr. *V čím zájmu?: jak funguje lobbing*. 1. Praha: Transparency International - Česká republika, [2014]. ISBN 978-80-87123-23.

6.4. Regulace lobbingu dle expertů

Česká republika k dnešnímu dni de facto lobbing nijak nereguluje. Respektive reguluje jej velmi málo. Ačkoliv zmínky o regulaci lobbingu vznikaly již s příchodem demokratického státu, dodnes jsme se s takovou regulací nesetkali. V průběhu let vznikaly návrhy zákonů, které si dávaly za úkol tuto problematiku upravit. Bohužel tyto návrhy legislativním procesem příliš neprocházely. Abychom uvedli aspoň dva z nich, můžeme hovořit o etickém kodexu pro členy Poslanecké sněmovny (r. 2005) a návrhu zákona o lobbingu (r. 2009).⁹³ I v současné době najdeme takové návrhy, například návrh zákona o lobbování z roku 2021, který je v současné době vrácen předkladateli k dopracování.

Nepochybně musíme zmínit iniciativu, která vznikla v roce 2011 a je označována jako „Expertní stoly o lobbingu“. Jednalo se o setkávání expertů z různých oborů a profesí, kteří se snažili blíže uchopit pojem lobbing. To vedlo k velmi povedené expertíze, jež objasnila to, jak odborná společnost lobbing vnímá. Zároveň dospěli k závěru, jak by měla případná regulace lobbingu ideálně vypadat.⁹⁴

Odborníci z výše zmíněné iniciativy jsou toho názoru, že samosprávná regulace lobbingu není cestou, která by lobbing dokázala transparentně řídit. Samoregulační úprava by měla sloužit spíše jako doplňující prvek úpravy právní. Rovněž došli k závěru, že regulace lobbingu by měla být povinná, nejlépe v podobě zákona. Přičemž zákonná regulace lobbingu by se sebou neodmyslitelně nesla i definice pojmů. Tudíž bychom se dopracovali k bodu, kdy bychom byli schopni určit, kdo je lobbistou, lobbovaným a co je to lobbing. Podstatnou součástí případné zákonné úpravy je kontrola, respektive mechanismy sloužící ke kontrole a vymahatelnosti. Konečnou fází jednání odborníků o lobbingu byly

93 VYMĚTAL, Petr. *V čím zájmu?: jak funguje lobbing*. 1. Praha: Transparency International - Česká republika, [2014]. ISBN 978-80-87123-23.

94 KADERA, Michal a Alena VLAČIHOVÁ. *Lobbing*. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011, 88 s. Eupress. ISBN 978-80-7408-053-1.

sankce. Mezi ně by experti uzákonili sankce finanční, zákaz činnosti, odnětí svobody nebo zveřejnění sankcionovaných lobbistů. Na těchto odborných setkáních došlo i k neshodám, a to především ohledně instituce, která by měla vést evidenci informací o lobbingu. Především se vedl spor mezi úřadem ombudsmana a zřízením zcela nového nezávislého orgánu.⁹⁵

Výše zmíněná zákonná regulace se nevztahuje pouze na vytvoření zákona o lobbingu, nýbrž komplexní změně některých zákonů. To by mělo za následek plynulé začlenění nového zákona do právního řádu a ucelený pohled státu na lobbing. Z lobbingu by se stala činnost, která by pozbývala status korupčního chování. Především by vznikla možnost mapovat prostředí, kde se lobbing, případně korupce, vyskytuje, a evidovat jej. Změna právních předpisů by se dotýkala obzvláště zákona o střetu zájmů a zákona o zadávání veřejných zakázek.⁹⁶

6.5. Lobbing a korupce

Korupce a lobbing mohou znít často jako synonyma. Příčinou může být mnoho faktorů, ale nejpravděpodobněji to je způsobeno tím, že lobbing i korupce se vyskytují na stejných místech, především tam, kde je moc. Mluvíme o moci, na základě níž je možné rozhodovat, něco měnit, rušit nebo zakládat. Korupce se z podstaty věci snaží být tichá, nenápadná a nejlépe nezjistitelná. Jistý způsob transakce mezi dvěma subjekty by neměl vyjít na povrch. Tuto charakteristiku však můžeme najít i u lobbingu. Lobbista se může snažit ovlivnit rozhodnutí zcela legitimní cestou, ačkoliv se bude snažit příliš nevynikat. Hlavním důvodem tohoto jednání je především obava zaktivování lobbistů s opačnými zájmy.⁹⁷

95 VYMĚTAL, Petr. *V čím zájmu?: jak funguje lobbing*. 1. Praha: Transparency International - Česká republika, [2014]. ISBN 978-80-87123-23.

96 VYMĚTAL, Petr. *V čím zájmu?: jak funguje lobbing*. 1. Praha: Transparency International - Česká republika, [2014]. ISBN 978-80-87123-23.

97 BAŽANTOVÁ, Ilona. *Lobbing a korupce při tvorbě veřejné politiky / kolektiv autorů*. 1. Praha: Prospektrum, 2007. ISBN 978-80-7175-144-1.

Lobbing i korupce se snaží určitým způsobem ovlivnit výsledek rozhodování. Jejich nástroje se ovšem liší, a to především skutečností, že lobbing je transparentní. Součástí lobbingu je celá řada odborných sezení, expertíz a snaha dojít k nejhospodárnějšímu řešení. Na straně korupce tyto aktivity schází. Přesněji řečeno není jich zapotřebí. V korupčním prostředí existuje pouze nátlak na veřejné funkcionáře a úředníky v podobě finančních prostředků či protislužeb. Faktem však zůstává, že pro šíření korupce je ideální změna. Ať už mluvíme o malých změnách v právních předpisech, nebo změnách státního zřízení. Úrodnou půdou pro korupci se stává i podfinancovaná veřejná správa. Může nastat i situace, kdy je pro úředníka či veřejného funkcionáře riziko postihu za úplatkářství akceptovatelné. Obzvlášť v případech, kdy úplatek několikanásobně převyšuje jeho platové ohodnocení.⁹⁸

6.5.1. Význam pojmu korupce

Pro jednoznačné vymezení korupce můžeme citovat definici, kterou užíla Občanskoprávní úmluva o korupci, tedy že korupcí se rozumí „*přímé či nepřímé vyžádání, nabídnutí, předání nebo přijetí úplatku či jakékoli jiné nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně, které narušují řádné plnění jakékoli povinnosti nebo jednání vyžadovaného od příjemce úplatku, nepřípustné výhody nebo vyhlídky na ně.*“⁹⁹ Tato formulace velmi dobře odpovídá ustanovení o úplatkářství, které můžeme najít v trestním zákoníku, přičemž přímo korupce zde zmíněna není. „*Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.*“¹⁰⁰

98 BAŽANTOVÁ, Ilona. *Lobbing a korupce při tvorbě veřejné politiky / kolektiv autorů*. 1. Praha: Prospektrum, 2007. ISBN 978-80-7175-144-1.

99 Občanskoprávní úmluva o korupci, Štrasburk říjen 1997, článek 2.

100 Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník § 331, odstavec 1.

6.5.2. Nástroje lobbingu a korupce

Ať už mluvíme o lobbingu, či korupci, obě skupiny se snaží ovlivnit rozhodovací proces. Lobbing je zdatně komplexnější a snaží se ovlivnit celý mechanismus rozhodování. Jde o snahu něco změnit nebo prosadit, a to legálním postupem, což lze učinit například skrze námítky a připomínky. Na druhé straně korupce si zpravidla dává za cíl ovlivnit jedno určité rozhodnutí, které by přineslo výhodu jednotlivci či úzké skupině. Je pravdou, že korupce se může překlenout do stádia, kdy ovlivňuje celý rozhodovací mechanismus, ale to není tak častým jevem.¹⁰¹

6.5.2.1. Nástroje lobbingu

Pod pojmem lobbing je skryto mnoho činností, které vznikají zkraje nenápadně. Vznikají v době, kdy se ve veřejném dění začíná odhalovat určitá problematika. Ta může vnikat na různých úrovních, ať už na komunální úrovni, celostátní, či nadnárodní. Polemika, která se začíná objevovat, dopadá i na skupiny, jež mohou mít na výsledném rozhodnutí o konkrétním případě zájem. Především jde o situaci, kdy určitý subjekt má značné obavy z možného výsledku rozhodnutí, který by měl negativní dopad na subjekt samotný. Tudíž se snaží nasměrovat, jinými slovy ovlivnit, rozhodovací proces k takovému rozhodnutí, které mu do budoucna nebude dělat problémy.

Nastává i situace, kdy subjekt nabyde obavy z důvodu, že případné rozhodnutí vytvoří prostor pro následující rozhodovací procesy, které by nebyly v jeho budoucí prospěch. Pro konkrétní představu můžeme uvést aktivity jako konference, přednášky nebo odborná sezení. Výsledkem by každopádně měla být určitá osvěta problému a návrh jeho řešení.¹⁰²

¹⁰¹ BAŽANTOVÁ, Ilona. *Lobbing a korupce při tvorbě veřejné politiky / kolektiv autorů*. 1. Praha: Prospektrum, 2007. ISBN 978-80-7175-144-1.

¹⁰² BAŽANTOVÁ, Ilona. *Lobbing a korupce při tvorbě veřejné politiky / kolektiv autorů*. 1. Praha: Prospektrum, 2007. ISBN 978-80-7175-144-1.

Lobbing jako svůj ústřední nástroj používá zúžení možných rozhodnutí. Sekundárním nástrojem, který má dopad spíše na veřejnost nežli na samotný rozhodovací proces, je přímá a nepřímá aktivita. Ta by měla vést především k upoutání zájmu veřejnosti a rozpoutání debaty kolem určité problematiky. Mezi přímé aktivity řadíme například demonstrace, reklamy, petice nebo členství ve výboru. Oproti tomu nepřímé aktivity jsou realizovány prostřednictvím právníků, vědců nebo politických stran.¹⁰³

6.5.2.2. Nástroje korupce

Stejně jako lobbing i korupce má určité nástroje, které používá k dosažení svých cílů. Na rozdíl od těch lobbistických jsou netransparentní, ovlivňují konkrétní rozhodnutí pro svůj prospěch a ovlivněnému náleží slíbená odměna v podobě peněžní transakce nebo jiné služby.

Nejčastější forma korupce se vyskytuje na malých až středních úřadech nebo v jiných institucích vykonávajících veřejnou správu. Jedná se především o administrativní korupci, která se snaží zneužít veřejnou moc pro získání určitých výhod, případně povolení. Osoby často poskytují jakýsi motivační „dar“ úředníkům, aby například přehlédli určité nedostatky. Tato forma korupce je sice velmi častá, ale s nižší mírou škodlivosti, především kvůli omezené kompetenci úředníků a pověřených osob.¹⁰⁴

Značně nebezpečnější je situace, kdy dochází k zneužívání veřejných zdrojů. Zde můžeme nalézt systematickou snahu o takovéto zneužívání. Jedná se o korupční chování, kde je zainteresováno větší množství osob z různých vrstev

103 KADERA, Michal a Alena VLAČIHOVÁ. *Lobbing*. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011, 88 s. Eupress. ISBN 978-80-7408-053-1.

104 CHMELÍK, Jan. *Pozornost, úplatek a korupce*. 1. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-720-1434-X.

a s různými kompetencemi. Vytváří se jakási síť, především prostřednictvím protislužeb, kde dochází k odklonu veřejných zdrojů mimo účelná působiště.¹⁰⁵

Možná je i situace, kdy korupce doslova převládne nad státem. To bývá realitou hlavně v rozvojových zemích. Tato forma korupce spočívá především v kontrole většiny státních institucí a manipulaci se svobodnými volbami. Přijímání zákonů je značně ovlivněno ve prospěch zájmových skupin, taktéž tomu je v případě soudních řízení. S těmito jevy je spojená častá cenzura médií a netransparentní financování politických stran.¹⁰⁶

6.5.3. Prevence proti korupci

Ač se může zdát, že prevence je pouhý doplněk k potlačování korupce, je tomu přesně naopak. Prevencí jsme schopni se vyvarovat korupčního chování již v začátcích. To nám dává značnou výhodu. Je o poznání snazší a ekonomičtější investovat čas a finance do preventivních opatření proti korupci než zajišťovat nápravu po korupčních živlech. Proto bychom měli používat taková opatření, která zamezí vzniku korupce. Je stěžejní stanovit jistá preventivní pravidla, jež hodláme vyžadovat. Ta by měla být jasně definována interními dokumenty. Těmito kroky postupně ukotvujeme protikorupční strategii, která tvoří hlavní bod boje s korupcí. Strategie by měla být veřejná a aktuální.¹⁰⁷

105 STEHNOVÁ, Jana, Lenka LENOCHOVÁ a Jan DUPÁK. PŘÍRUČKA O KORUPCI: Asociace pro transparentnost, z.s. Transparency International [online]. [cit. 2023-02-27]. https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2022/11/ASTRA_prirucka_o_korupci.pdf

106 STEHNOVÁ, Jana, Lenka LENOCHOVÁ a Jan DUPÁK. PŘÍRUČKA O KORUPCI: Asociace pro transparentnost, z.s. Transparency International [online]. [cit. 2023-02-27]. https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2022/11/ASTRA_prirucka_o_korupci.pdf

107 BRABCOVÁ, Irena. *Sborník z odborného semináře "K otázkám korupce a úplatkářství"*. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. ISBN 80-7251-110-6.

Dalšími aktéry na poli prevence jsou již zmíněné etické kodexy a vzdělávání. Strategie, etické kodexy a vzdělávání dohromady vytváří prostor, kde je velmi složité vytvářet jakýkoli korupční nátlak. Etické kodexy jsou uplatňovány především uvnitř veřejné správy. Tyto kodexy obsahují morální normy, které mají přesah nad těmi zákonnými. Není však ani výjimkou, že etické kodexy najdeme i v soukromém sektoru. Pokud se takové kodexy snažíme prosadit uvnitř určité instituce, nesmíme opomenout jisté náležitosti. Etické kodexy by měly být konkrétní, srozumitelné, specifické, aktuální a vynutitelné. Je důležité, abychom adresáty nemátli tím, co po nich vyžadujeme. Snažíme se držet takové formy, která se dá snadno vyložit. Obsah kodexů se zajisté bude měnit v závislosti na konkrétní instituci. Etické kodexy nejsou závazné, ale měl by být stanoven systém sankcí, který může být aktivován v případě soustavného nedodržování morálních a etických norem.¹⁰⁸

Důležitým aspektem prevence je rovněž vzdělávání. Ačkoliv je to velmi účinný nástroj prevence, faktem zůstává, že jeho efekt nastupuje velmi zvolna. Jedná se o investici, která se zhodnotí v průběhu času. Nemůžeme se spoléhat na situaci, kdy zaměstnanci absolvují školení a následně jsou prosti veškeré korupce. Důležité především je, aby dané vzdělávání dávalo smysl. Pokud školení nemíří na námi sledovanou problematiku, je zbytečné se na takovém školení participovat.

Jestliže se výše zmíněná opatření správně aplikují, máme značnou šanci potlačit nežádoucí chování. Avšak ani to není zárukou toho, že korupce v dané instituci bude potlačena. To vše je sice nedílnou součástí, ale bez kontroly veřejnosti stále jednáme za zavřenými dveřmi. Nejvýznamnějším opatřením bude transparentnost. S tím je spojeno mnoho úprav v našem právním řádu a změna přístupu vrcholných politiků. Pro transparentnější prostředí veřejné správy je

108 STEHNOVÁ, Jana, Lenka LENOCHOVÁ a Jan DUPÁK. PŘÍRUČKA O KORUPCI: Asociace pro transparentnost, z.s. Transparency International [online]. [cit. 2023-02-27]. https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2022/11/ASTRA_prirucka_o_korupci.pdf

nezbytné zpřehlednit systémy financování politických stran, zvýšit informovanost veřejnosti a částečně zprůhlednit výběrová řízení ohledně státních zakázek.¹⁰⁹

¹⁰⁹ BAŽANTOVÁ, Ilona. *Lobbing a korupce při tvorbě veřejné politiky / kolektiv autorů*. 1. Praha: Prospektrum, 2007. ISBN 978-80-7175-144-1.

7. Omezování svobod ve veřejném zájmu

Základní lidská práva jsou vymezena Listinou základních práv a svobod. Jsou nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a především nezrušitelná. To nám dává určitou jistotu a garance těchto práv je základním kamenem demokratických států. Existují však případy, kdy jsou tyto svobody limitovány. Respektive sama Listina základních práv a svobod je limituje. Ukázkovým příkladem je článek 9 této listiny. Ten říká: „*Nikdo nesmí být podroben nuceným pracím nebo službám.*“¹¹⁰, avšak druhá věta tohoto článku zní: „*Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na:*“¹¹¹. Následuje taxativní vymezení případů, kdy člověk může být nucen vykonávat práci či službu. Místy to může působit, že dané právo na svobodu je garantováno, ale vždy se objeví situace, kdy této svobody můžeme pozbyt. To však není jediný případ, kdy jsou naše garantované svobody omezovány. Podívejme se na to, kdy tomu tak je a proč se tak děje.

7.1. Omezení osobní svobody

Tato omezení se dějí často ve veřejném prostoru, konkrétně k nim dochází přímo v ulicích měst a obcí. Ovšem mluvíme o základních svobodách, tudíž jejich garance a hájení je na mezinárodní úrovni. Často se tak k této problematice vyjadřuje Evropský soud pro lidská práva. Pokud bychom hledali přesnější vymezení toho, kdy je možné omezit někomu právo na svobodu, najdeme jej v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Článek 5 této úmluvy vymezuje, kdy je možné někoho zbavit osobní svobody. Mimo jiné se tak může stát, „*aby se zabránilo šíření nakažlivé nemoci, nebo osob duševně nemocných, alkoholiků, narkomanů nebo tuláků*“¹¹². Takové omezení je především z důvodu, aby dané osoby neohrožovaly veřejnou bezpečnost, což je bezpochyby hájení veřejného zájmu. Rovněž je tak hájen i jejich vlastní zájem, aby

110 Listina základních práv a svobod č. 2/1993 článek 9. odstavec 1.

111 Listina základních práv a svobod č. 2/1993 článek 9. odstavec 2.

112 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, článek 5, odstavec 1, písmeno e).

nedocházelo k případné újmě nebo prohlubování jejich nepříznivých duševních stavů.

Existuje však situace, kdy je nutná hospitalizace. I v tomto případě se může stát, že člověk je hospitalizován proti své vůli. V takových to případech jde o zásadní zásah do integrity člověka a je nutný jeho souhlas, ačkoliv není vždy jednoduché či možné tento souhlas získat. Bez souhlasu může dojít k hospitalizování například z moci rozhodnutí, dle trestního řádu nebo v případě, kdy člověk pro svůj zdravotní stav není schopen souhlas udělit a je vážně ohrožený na životě. Stěžejní roli zde bude zastupovat lékař, který rozhodne mezi zásahem do práv pacienta a případnou záchranou jeho života. Taková situace vyžaduje především rychlost, tudíž není možné pacienta neošetřit do doby, dokud soud neudělí k takovému ošetření souhlas.¹¹³

Jedním z důvodů, kdy může dojít k medicínské detenci, je alkoholismus. Je však zapotřebí vědět, kdo je alkoholik. To v celku povedeně pojal Evropský soud pro lidská práva, který alkoholika formuloval nejen jako osobu závislou, ale i osobu ve stavu opilosti a ohrožující veřejnou bezpečnost. Následný důvod detence je velmi aktuální, jelikož se jedná o detenci za účelem zabránění šíření nakažlivé nemoci. To si lidstvo v posledních třech letech vyzkoušelo beze zbytku. Především jsme se snažili chránit veřejný zájem v podobě veřejného zdraví. Konkrétně jsme se snažili zabránit šíření nemoci COVID-19 a přeplnění nemocnic. Na základě výše zmíněného se může zdát, že lékař v kritických situacích zastává funkci soudce. Nicméně lékař je v danou chvíli ten, který má znalosti, příslušné vybavení a možnost zachránit život. Což ovšem znamená, že je narušena integrita člověka. Ústavní soud se na tuto problematiku dívá tak, že právo by mělo mít přednost před lékařskou diagnózou a absence soudů v právním státě není v záležitostech základních svobod akceptovatelná.¹¹⁴

113ANTOŠ, Marek a Jan WINTR. *Omezení svobod z důvodu veřejného zájmu*. 1. Praha : Univerzita Karlova, Právnická fakulta: Eva Rozkotová, 2017. ISBN 978-80-87975-68-8.

114ANTOŠ, Marek a Jan WINTR. *Omezení svobod z důvodu veřejného zájmu*. 1. Praha : Univerzita Karlova, Právnická fakulta: Eva Rozkotová, 2017. ISBN 978-80-87975-68-8.

7.2. Omezení svobody projevu

Tato podkapitola je velice aktuální a značně hýbe dnešní společností. Televize, internet a další prostředky masové komunikace jsou již neodmyslitelnou součástí každého dne. S tím se pojí i tok informací, které každý den vstřebáváme a filtrujeme. Musíme si však uvědomovat, že ne každá informace je pravdivá. Jisté problémy začaly vznikat již mnoho let dříve, ale největší rozmach mají právě v dnešní době. Takzvané dezinformace se staly velmi nadužívaným termínem a jsme jimi prakticky obklopani. V posledních několika letech se v České republice začaly objevovat osoby, které si prostřednictvím šíření těchto dezinformací přichází na značný zisk. Jedná se o úmyslné šíření informací, jež jsou zavádějící, některé dokonce nepravdivé.

Otázkou tedy zůstává, jakým způsobem korigovat tento trend a zda do něho vůbec nějak zasahovat. Dezinformace ovlivňují stovky tisíc obyvatel České republiky a zásadně mění jejich pohled na svět. To vede značnou část obyvatelstva k mylným závěrům a dochází i k případům, kdy samotní šířitelé s významným mediálním vlivem stávají před soudy. Jestliže soud rozsudkem rozhodne o jejich vině, stávají se tyto osoby pro své publikum mučedníky.

V konečném výsledku existují dvě možná řešení. Obě s sebou nesou určitá rizika. První varianta říká, že bychom neměli zasahovat do toho, jaký druh informací člověk konzumuje. Přirovnává informace k ekonomickému trhu, který je schopen sám sebe regulovat. Ačkoliv je to nejsnazší a nejlevnější varianta, nemáme záruku, že bude reálně fungovat. Druhou možností je určitým způsobem zakročit.¹¹⁵ Pokusit se dezinformace určitým způsobem filtrovat, omezovat nebo zakazovat. Zde může nastat hned několik problémů, kterých se obává odborná veřejnost. Vměšování se státu do toku

¹¹⁵ANTOŠ, Marek a Jan WINTR. *Omezení svobod z důvodu veřejného zájmu*. 1. Praha : Univerzita Karlova, Právnická fakulta: Eva Rozkotová, 2017. ISBN 978-80-87975-68-8.

informací, jež k obyvatelům putují, je často označováno za protiprávní. Především se obávají omezení veřejné diskuse a posílení cenzury.¹¹⁶

Tyto obavy jsou do jisté míry oprávněné. Ministerstvo vnitra již připravuje znění zákona o dezinformacích. V jeho návrhu si přivlastňuje právo o určitých informacích rozhodovat. *„Poskytování služby spočívající ve zveřejňování informačního obsahu online, který je způsobilý ohrozit svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy ČR nebo značnou měrou ohrozit vnitřní pořádek a bezpečnost České republiky (dále jen „obsah“), zejména je-li vytvořen nebo šířen osobou nebo státem, na které se vztahují mezinárodní sankce podle zvláštního právního předpisu, nebo subjektem pod kontrolou takové osoby nebo státu, nebo se s takovým obsahem v podstatné míře shoduje, může Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“) z moci úřední rozhodnutím omezit nebo znemožnit nebo předcházet jejímu využití, jde-li o zveřejňování velkého rozsahu nebo je zveřejňování takového obsahu podstatným účelem služby.“¹¹⁷*

Tento návrh zákona je doprovázen stručným odůvodněním, kde se autor snaží vysvětlit důležitost tohoto návrhu. Především se opírá o historické mezníky vývoje demokracie, dva nálezy Ústavního soudu a judikaturu Evropského soudu. Jak jsme již zmínili úvodem této kapitoly, každá garantovaná svoboda je následována větou, kdy garantovanou svobodu pozbydeme. To je i v případě svobody projevu, kdy druhá věta zní: *„Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku*

116 Aby nás neumlčeli: proti vládním pokusům o omezení svobody projevu | [iportal24.cz](https://www.iportal24.cz). *iportal24.cz* | *Portál občana* [online]. Copyright © [iportal24.cz](https://www.iportal24.cz) [cit. 04.03.2023]. Dostupné z: <https://www.iportal24.cz/nazory/aby-nas-neumlceli-proti-vladnim-pokusum-o-omezeni-svobody-projevu/>

117 Návrh ZÁKON o omezení šíření obsahu ohrožujícího národní bezpečnost online, § 2, odstavec 1. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/mv-127463-7-obp-2022.aspx>

*důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.*¹¹⁸ Na základě tohoto ustanovení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod celý návrh de facto stojí.

Jakou cestou bychom se měli vydat, je složitá otázka, která trápí mnoho odborníků, zákonodárců a rovněž obyvatel České republiky. Na jedné straně stojí strach z masového ovlivňování lidí, enormního nárůstu dezinformací a na straně druhé obava z cenzury a omezení svobody projevu. Historie nám ukázala, že cenzura a její mechanismy nemají v demokratické společnosti místo. Autor návrhu zákona o dezinformacích jako první důvod uvádí historické události Německa ve 20. a 30. letech a Československé republiky po roce 1948. Na co autor poukazuje, je zřejmé. Aktéři své doby v demokratických zřízeních dokázali převrátit celé státy a potlačit základní svobody. Postupně tak státy začaly ukotvovat princip „*bránící se demokracie*“.¹¹⁹ Je však velmi krátkozraké uvádět důvody jako tento. Představa, že by v téže době legislativa bránící demokracii dokázala odvrátit zmíněné minulé skutky, je přinejmenším úsměvná.

7.3. Zákaz mučení

V této podkapitole nebude příliš složité objevit, na které straně je veřejný zájem. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod deklaruje, že mučení, nelidské chování nebo ponižující chování je v demokratické společnosti nemyslitelné. Zmiňujeme toto ustanovení i proto, že zde nenajdeme větu druhou, která by zmiňovala určité výjimky, jako tomu bylo v předešlých podkapitolách. Úmluva vymezuje zákaz mučení v článku 3 takto: „*Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.*“¹²⁰ Více v tomto článku nenajdeme.

118 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, článek 10, odstavec 2.

119 Návrh ZÁKON o omezení šíření obsahu ohrožujícího národní bezpečnost online, Stručné odůvodnění, Obecná východiska. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/mv-127463-7-obp-2022.aspx>

120 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, článek 3.

Evropský soud pro lidská práva musel několikrát s tímto článkem pracovat a užít ho při výkladu mezinárodního práva. Článek vznikl především proto, aby se již neopakovaly strašlivé události druhé světové války. Jak již název napovídá, kauzy, při nichž se tohoto článku užívá, nejsou pro slabé povahy. Pachatelé se často na svých obětech dopouštěli hrůzných činů, které jednoznačně tento článek porušovaly. Evropský soud pro lidská práva musel interpretovat i jednotlivé pojmy tohoto ustanovení a tím je i definovat. To má značný vliv na následné právní předpisy a judikaturu samotnou.¹²¹

Význam tohoto článku se jemně měnil s každou novou kauzou a postupně se stal absolutním. Což hrálo značnou roli v kauze Gäfgen v Německu. Magnus Gäfgen zavraždil jedenáctiletého syna zamožného bankéře. V roce 2002 chlapec vlákal do svého bytu, kde jej usmrtil. Gäfgen žádal po rodičích chlapce výkupné ve výši jednoho milionu eur, ačkoliv byl chlapec již po smrti a tělo v blízkém jezeře. Gäfgenovi byl milion eur vyplacen a následně ho dopadla policie. Nikdo zatím netušil, že chlapec již není naživu. Zde nadchází střet veřejného zájmu s článkem 3 Úmluvy. Dva kriminalisté Gäfgenovi během výslechu na policejní stanici vyhrožovali mučením. Domnívali se, že chlapec je stále naživu, a snažili se získat informaci, kde se nachází. Gäfgen se během výslechu přiznal, že chlapce zavraždil.¹²²

Tím však příběh Gäfgena neskončil. Magnus Gäfgen v roce 2010 podal stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva. Tento spor částečně vyhrál, když Evropský soud pro lidská práva shledal, že kriminalisté se pohrůzkou mučením dopustili nelidského chování. Veřejný zájem byl jednoznačně v tom, najít vězněného chlapce. Kriminalisté se přesně o to snažili a došli až k vyhrožování. Evropský soud pro lidská práva odůvodnil svůj rozsudek takto: „*Zákaz podrobit*

121 ANTOŠ, Marek a Jan WINTR. *Omezení svobod z důvodu veřejného zájmu*. 1. Praha : Univerzita Karlova, Právnická fakulta: Eva Rozkotová, 2017. ISBN 978-80-87975-68-8.

122 Případy z archivu. Magnus Gäfgen unesl syna z bohaté rodiny, aby získal tučné výkupné. To se ale zvrtno.. In: *MallTV* [online]. 2021 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://www.mall.tv/extremni-kriminalni-pripady/magnus-gafgen-student-unesl-syna-z-bohate-rodiny-aby-ziskal-tucne-vykupne-rodina-uz-chlapce-ziveho-nevidela>

člověka jednání zahrnutých pod čl. 3 se uplatní bez ohledu na chování navrhovatele či motivaci veřejných činitelů; není povolena žádná výjimka, ani když je v ohrožení život jedince. ¹²³

Je bez pochyb, že zákaz mučení je jedním ze základních prvků demokratických států. Metody, jako je mučení, ponižování nebo nelidské zacházení, by měly být v 21. století nepřipustné. K zamyšlení zůstává otázka, jestli jsou přípustné výjimky. Evropský soud pro lidská práva jasně uvádí, že nikoliv. Z morálního hlediska rovněž. Hypoteticky však mohla nastat situace, kdy chlapec mohl být stále naživu a vězněn na tajném místě. Kriminalisté by Gäfgenovi nevyhrožovali a Magnus Gäfgen by místo neprozradil. Chlapec by s největší pravděpodobností na utajeném místě zahynul, ale kriminalisté by se nedopustili porušení článku 3 Úmluvy.

¹²³ ANTOŠ, Marek a Jan WINTR. *Omezení svobod z důvodu veřejného zájmu*. 1. Praha : Univerzita Karlova, Právnická fakulta: Eva Rozkotová, 2017. ISBN 978-80-87975-68-8.

8. Zahraniční pojetí veřejného zájmu

Pojetí veřejného zájmu je v každém státě odlišné. Někde najdeme rozdíly zásadnější, jinde méně. To je zapříčiněno především vývojem legislativy napříč různými právními řády. Veřejný zájem je rovněž využíván odlišným způsobem a v různých oblastech práva. Musíme zároveň přihlídnout k tradicím, obyčejům a jazyku, což jsou základní kritéria pro tvorbu a užívání práva.

8.1. Veřejný zájem ve Spojených státech amerických

V USA se veřejný zájem vyskytuje často ve spojení se soudními spory. Stejně jako kdekoliv jinde i zde pojetí veřejného zájmu procházelo určitými změnami. Tyto spory jsou v USA využívány především k ochraně lidských práv. Soudní spor ve veřejném zájmu je tedy jedním z nástrojů, který bude proti diskriminaci. Řízení ve veřejném zájmu je druh občanskoprávního sporu, kde se žalobce dožaduje, aby soud rozhodl v jeho prospěch. Jedná se především o otázky ohledně veřejného zdraví, životního prostředí, bezpečnosti a ochrany spotřebitele. Tyto soudní spory jsou čím dál častější, a to z důvodu, že pozbývají riziko vládní odvety či soudních nákladů. Ačkoliv jsou spory ve veřejném zájmu nákladné a zdlouhavé, skrze ně se dá prosadit mnoho různých řešení environmentálních problémů.¹²⁴

8.2. Veřejný zájem ve Spolkové republice Německo

Ačkoliv se jedná o sousední stát a z velké části budou jeho zákony stavěny na podobných principech, najdeme zde kromě podobností i mnoho rozdílů. Zaměříme-li se pouze na pojem veřejného zájmu, zjistíme, že německý právní řád

¹²⁴ Public Interest Litigation in USA. In: *Vakilsearch.com* [online]. 5.12.2022 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://vakilsearch.com/blog/public-interest-litigation-in-usa/>

používá i jiné, velmi podobné termíny. Ačkoliv zná pojem veřejný zájem, užívá i pojmu veřejné blaho, a to na ústavní úrovni. Současně tento pojem užívá v souvislosti s vyvlastněním. Podobnost například s Listinou základních práv a svobod nebo našim zákonem o vyvlastnění je zřejmá. „*Vlastnictví zavazuje. Jeho využití by mělo sloužit i veřejnému blahu.*“¹²⁵, dále „*Vyvlastnění je přípustné pouze pro veřejné blaho. Může být provedeno pouze zákonem nebo na základě zákona, který upravuje druh a rozsah náhrady. Odškodnění má být stanoveno s náležitým zvážením zájmů široké veřejnosti a zúčastněných. V případě sporu je možné se obrátit na obecné soudy o výši odškodnění.*“¹²⁶ I německý stavební zákon užívá pojmu veřejný zájem, a to především s institutem vyvlastnění.

8.3. Veřejný zájem v Norském království

Pokoušíme-li se najít veřejný zájem v norském právu, ať chceme, nebo nechceme, narazíme na vodní zákon. Norsko uvádí veřejný zájem v několika zákonech, ačkoliv je stěžejní především v zákoně o vodních tocích a územního a stavebního zákona. V Norském království je veřejný zájem shledáván téměř ve všem, co je neekonomické environmentální hodnoty. Těmito hodnotami se rozumí volná migrace ryb, veřejná doprava, chráněná přírodní stanoviště. Tak je tomu i v našem právním řádu, daný zásah nesmí mít více negativ než pozitiv a nesmí přesahovat veřejné zájmy. Pomocí výjimek ze státních směrnic z důvodu veřejného zájmu je možné realizovat výstavby v blízkosti chráněných vodních toků. Konkrétně tato norská úprava je velice podobná té naší.¹²⁷

125 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 100-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 19. Dezember 2022 (BGBl. I S. 2478) geändert worden ist, art 14, absatz 2.

126 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 100-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 19. Dezember 2022 (BGBl. I S. 2478) geändert worden ist, art 14, absatz 3.

127 Allmenne interesser – Store norske leksikon. *Store norske leksikon* [online]. Copyright © [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: https://snl.no/allmenne_interesser

8.4. Veřejný zájem ve Švýcarské konfederaci

Veřejný zájem je ve Švýcarsku chápán ve smyslu kapitoly 7 této práce. Ve federální Ústavě z roku 1999 nalezneme článek 37, který hovoří o omezení základních svobod. Stanovuje několik podmínek, za nichž je možné omezit základní svobody. Patří mezi ně právní základ obsažený v právním předpise. Výjimečně tato podmínka nemusí být naplněna v případě vážného, bezprostředního a nevyhnutelného nebezpečí. Omezení základních svobod musí být z důvodu veřejného zájmu nebo za účelem ochrany základních práv třetích osob. Toto omezení musí být přiměřené a podstata těchto základních práv je nedotknutelná.¹²⁸ Jako veřejné zájmy švýcarský právní řád vnímá „*veřejnou bezpečnost, zdraví, zákon a pořádek, morálku a dobrou víru*“.¹²⁹ Ovšem stejně jako je tomu i v jiných státech, i zde najdeme veřejný zájem spojený s vyvlastněním.

8.5. Veřejný zájem v Turecké republice

Turecká republika se věnuje veřejnému zájmu velmi zásadně. Domníváme se tak proto, že ve své Ústavě věnovala veřejnému zájmu celou hlavu 3. Což ji dělá jediným státem, který v ústavní úrovni veřejný zájem takto rozebírá. Velkou roli v tom hraje i fakt, že turecká Ústava je velmi rozsáhlý dokument. Zatímco Ústava České republiky je, co do rozsahu, poměrně útlá, Ústava Turecké republiky vymezuje i takové věci, které jsou v našem právním řádu svěřeny zákonům.

128 Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft vom 18. April 1999 art. 36, absatz 1,2,3,4.

129 SCHNEEBERGER, David. Einschränkung von Grundrechten. *Lexwiki.ch* [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://www.lexwiki.ch/einschraenkung-von-grundrechten/>

Článek 43 uvádí: „*Při využívání břehů moří, jezer a vodních toků a pobřeží obklopujících břehy moří a jezer se bere v úvahu především veřejný zájem.*“¹³⁰ Zde můžeme vidět, že veřejný zájem je v přímořských státech často zmiňován prostřednictvím vodních toků. V této hlavě najdeme i úpravu vyvlastnění, která se od právních úprav ostatních států příliš neliší. Co je ovšem ojedinělé, je část o znárodnění a privatizaci. Jedná se o převod vlastnických práv soukromých podniků, které mají povahu veřejné služby. Nicméně i v tomto případě je za znárodnění vyplacen finanční obnos. Znárodnění a privatizace jsou přípustné, pouze vyžaduje-li to veřejný zájem. Od vyvlastnění se tedy liší jenom tím, že předmětem vyvlastnění je soukromý podnik a musí se jevit jako veřejná služba.¹³¹

130 TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI, Kn. 2709, 18.10.1982, kafa 3, parça A, madde 43.

131 TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI, Kn. 2709, 18.10.1982, kafa 3.

9. Závěr

Cílem této práce bylo obeznámit čtenáře s pojmem veřejný zájem a srozumitelně jej vysvětlit. Účelem rovněž bylo objasnit problematiku i čtenářům, kteří nejsou zcela obeznámeni s tímto pojmem a pojmy souvisejícími.

V prvotní kapitole jsme se zaměřili na vymezení stěžejního pojmu. To doprovázel historický vývoj, který měl za účel úplné pochopení toho, proč se v našem právním řádu veřejný zájem vyskytuje. Pojem jsme rozebrali i z lingvistického hlediska tak, abychom vyčerpali významovou stránku tohoto pojmu.

Čtvrtá kapitola odkrývá veřejný zájem v praxi. Tato kapitola poskytuje náhled do soudnictví, kde veřejný zájem hrál hlavní roli, a to především v ústavním nálezu a rozsudku Nejvyššího správního soudu. Tato kapitola nastínila, jak je s tímto neurčitým právním pojmem zacházeno v rukou soudců, a taktéž poodkrývá jeho význam.

Jednou z nejdelsích částí této práce je kapitola pátá. Ta cílí na právní předpisy užívající pojem veřejný zájem. Dokazuje, že veřejný zájem se dá použít v různých formách. Na konci této kapitoly subjektivně zhodnocujeme vnitrostátní úpravu, která tento pojem zahrnuje.

Druhou nejobsáhlejší kapitolou je kapitola šestá. Ta je zaměřena především na lobbying. Jelikož v našem právním řádu zatím neexistuje smysluplná regulace lobbyingu, zmínili jsme se o expertíze odborníků zabývajících se touto problematikou. Kapitola vymezuje termín lobbying a popisuje první lobbisty. Dále je lobbying porovnán s korupcí a je vymezena hranice mezi těmito pojmy.

Předposlední kapitola obsahuje několik možných omezení základních svobod, které jsou sice deklarovány, nicméně existují možnosti jejich omezení, a to i z důvodu veřejného zájmu. Především musíme vyzdvihnout německý příběh Magnuse Gäfgena, jemuž dal Evropský soud pro lidská práva za pravdu i přes jeho hrůzný čin.

Závěrečná část této práce uvádí, jak bylo naloženo s veřejným zájmem v jiných státech. V rámci této práce slouží poslední kapitola především jako doplňující sdělení, kde čtenář může porovnat právní úpravu s jinými státy. Velmi zajímavé je ústavní ukotvení veřejného zájmu v Turecké republice, kde je veřejnému zájmu věnována celá třetí část.

10. Resumé

This diploma thesis focused on the concept of public interest. It contains several chapters which explain this concept. Beginning of this thesis is about history of public interest. The biggest part is situated in the Czech rule of law where we found public interest in many laws. The second biggest part is about lobbying and corruption. Especially difference between them. Chapter seven contains few situations when would be restricted guaranteed freedoms. At the end of this thesis we found foreign conception of public interest which is important for comparing with Czech law.

11. Zdroje

11.1. Literární zdroje

1. ANTOŠ, Marek a Jan WINTR. *Omezení svobod z důvodu veřejného zájmu*. 1. Praha : Univerzita Karlova, Právnická fakulta: Eva Rozkotová, 2017. ISBN 978-80-87975-68-8.
2. BAŽANTOVÁ, Ilona. *Lobbing a korupce při tvorbě veřejné politiky / kolektiv autorů*. 1. Praha: Prospektrum, 2007. ISBN 978-80-7175-144-1.
3. BRABCOVÁ, Irena. *Sborník z odborného semináře "K otázkám korupce a úplatkářství"*. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2002. ISBN 80-7251-110-6.
4. ČERNÝ, Pavel. *Průvodce novým správním řádem: s podrobným výkladem a vzory podání*. 1. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-720-1600-8.
5. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 8. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-838-9.
6. CHMELÍK, Jan. *Pozornost, úplatek a korupce*. 1. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-720-1434-X.
7. JELÍNKOVÁ, Jitka. *Zákon o svobodném přístupu k informacím*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-548-4.
8. KADERA, Michal a Alena VLAČIHOVÁ. *Lobbing*. 1. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011, 88 s. Eupress. ISBN 978-80-7408-053-1.
9. KALNINŠ, Valts. *Parliamentary Lobbying between Civil Rights and Corruption: An insight into lobbying practice in latvia and recommendations for the Saeima*. Lotyšsko, 2005.
10. KALNÝ, Miroslav. *Soukromý zájem ve veřejném prostoru*. 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2017. ISBN 978-80-261-0707-1.
11. KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: Obecná část*. 2. Praha: C. H. Beck, 2021, 536 s. ISBN 978-80-7400-820-7.
12. MALÝ, Ivan. *Problémy definování a prosazování veřejného zájmu: Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného Katedrou veřejné ekonomie*. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Sborník prací Ekonomicko-správní fakulty. ISBN 80-210-2236-1.
13. MIKO, Ladislav. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. 1. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 80-717-9904-1.

14. MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL. *Lobbing v moderních demokraciích*. 1. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0.
15. PRŮCHA, Petr. *Stavební zákon: praktický komentář*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020. Komentátor. ISBN 978-80-7502-400-8.
16. URFUS, Valentin. *Historické základy novodobého práva soukromého: Římskoprávní dědictví a soukromé práva kontinentální Evropy*. 2. Praha: C. H. Beck, 2001, 131 s. ISBN 80-7179-504-6.
17. VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: BOVA POLYGON, 2012. ISBN 978-80-7273-166-4.
18. VEDRAL, Josef. *Zákon o střetu zájmů: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2006. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 80-717-9475-9.
19. VYMĚTAL, Petr. *V čím zájmu?: jak funguje lobbing*. 1. Praha: Transparency International - Česká republika, [2014]. ISBN 978-80-87123-23.

11.2. Webové zdroje

1. Aby nás neumlčeli: proti vládním pokusům o omezení svobody projevu | iportal24.cz. *iportal24.cz | Portál občana* [online]. Copyright © iportal24.cz [cit. 04.03.2023]. Dostupné z: <https://www.iportal24.cz/nazory/aby-nas-neumlceli-proti-vladnim-pokusum-o-omezeni-svobody-projevu/>
2. Allmenne interesser – Store norske leksikon. *Store norske leksikon* [online]. Copyright © [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: https://snl.no/allmenne_interesser
3. Lobbying Timeline | OpenSecrets. *OpenSecrets* [online]. Dostupné z: https://www.opensecrets.org/resources/learn/lobbying_timeline.php
4. Lobbying - Slovník současné češtiny | Lingea s.r.o. . *Nechybujte | Portál o českém jazyce | Lingea s.r.o.* [online]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/lobbying>
5. Návrh ZÁKON o omezení šíření obsahu ohrožujícího národní bezpečnost online, § 2, odstavec 1. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/mv-127463-7-obp-2022.aspx>
6. Nový stavební zákon povyšuje betonování měst a krajiny na nejvyšší veřejný zájem - Ladislav Kos - senátor PČR. *Ing. Ladislav Kos - senátor PČR* [online]. Dostupné z: https://www.ladislavkos.cz/negativa_noveho_stavebniho_zakona
7. Případy z archivu. Magnus Gäfgen unesl syna z bohaté rodiny, aby získal tučné výkupné. To se ale zvrtilo.. In: *MallTV* [online]. 2021 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://www.mall.tv/extremni-kriminalni-pripady/magnus-gafgen->

[student-unesl-syna-z-bohate-rodiny-aby-ziskal-tucne-vykupne-rodina-uz-chlapce-ziveho-nevidela](#)

8. Public Interest Litigation in USA. In: *Vakilsearch.com* [online]. 5.12.2022 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://vakilsearch.com/blog/public-interest-litigation-in-usa/>
9. SCHNEEBERGER, David. Einschränkung von Grundrechten. *Lexwiki.ch* [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://www.lexwiki.ch/einschraenkung-von-grundrechten/>
10. STEHNOVÁ, Jana, Lenka LENOCHOVÁ a Jan DUPÁK. PŘÍRUČKA O KORUPCI: Asociace pro transparentnost, z.s. Transparency International [online]. [cit. 2023-02-27] https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/2022/11/ASTRA_prirucka_o_korupci.pdf
11. The lobbyist through history: villainy and virtue – CSMonitor.com. *Christian Science Monitor – CSMonitor.com* [online]. Dostupné z: <https://www.csmonitor.com/USA/Politics/2009/0928/the-lobbyist-through-history-villainy-and-virtue>
12. Veřejný - Slovník současné češtiny | Lingea s.r.o. . *Nechybujte | Portál o českém jazyce | Lingea s.r.o.* [online]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/ve%C5%99ejn%C3%BD?>
13. Zájem - Slovník současné češtiny | Lingea s.r.o. . *Nechybujte | Portál o českém jazyce | Lingea s.r.o.* [online]. Dostupné z: <https://www.nechybujte.cz/slovník-soucasne-cestiny/z%C3%A1jem>
14. Závěry expertních stolů o lobbingu - Nadace OSF. Hlavní stránka - Nadace OSF [online]. Copyright © 2022 Nadace Open Society Fund Praha [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <https://osf.cz/publikace/zavery-expertnich-stolu-o-lobbingu/>

11.3. Zákonné zdroje

1. Ústava České republiky č. 1/1993
2. Listina základních práv a svobod č. 2/1993
3. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, 15.5.1992
4. Občanskoprávní úmluva o korupci, Štrasburk říjen 1997
5. Zákon č. 110/2019 Sb. o zpracování osobních údajů
6. Zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
7. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

8. Zákon č. 184/2006 Sb. o vyvlastnění
9. Zákon č. 183/2006 Sb. stavební zákon
10. Zákon č. 159/2006 Sb. o střetu zájmu
11. Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů
12. Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád
13. Zákon č. 99/2004 Sb. o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů
14. Zákon č. 254/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů
15. Zákon č. 164/2001 Sb. o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů
16. Zákon č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů.
17. Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů
18. Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím
19. Zákon č. 49/1997 Sb. o civilním letectví
20. Zákon č. 40/1995 Sb. o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů
21. Zákon č. 114/1992 Sb. České národní rady o ochraně přírody a krajiny
22. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů
23. Nález Ústavního soudu IV. ÚS 2763/21 ze dne 30. 8. 2022
24. Rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 6 As 65/2012 – 161 ze dne 10. 5. 2013
25. Rozsudek Nejvyššího správního soud ze dne 23.10.2003, č.j. 2 As 11/2003 – 164
26. Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland in der im Bundesgesetzblatt Teil III, Gliederungsnummer 100-1, veröffentlichten bereinigten Fassung, das

zuletzt durch Artikel 1 des Gesetzes vom 19. Dezember 2022 (BGBl. I S. 2478) geändert worden ist

27. Bundesverfassung der Schweizerischen Eidgenossenschaft vom 18. April 1999

28. TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI, Kn. 2709, 18.10.1982